

המועצה האזורית עמק יזרעאל

בדיקת הביקורת בנושא

בטיחות במוסדות חינוך

- נובמבר 2017 -

- עדכון פברואר 2018 -

יום רביעי ו' באדר תשע"ח

21 בפברואר, 2018

לכבוד
מר אייל בצר,
ראש המועצה האזורית עמק יזרעאל.

דוח הביקורת הפנימית בנושא בטיחות במוסדות חינוך

הנדון:

אני מתכבד להגיש לעיונך את דוח ביקורת בנושא לעיל, הביקורת התמקדה בבטיחות מבני מוסדות החינוך ומתקניהם. הביקורת לא עסקה בדוח זה בנושאי בטיחות אחרים כגון: הפיקוח בהפסקות, בטיולים וכו' וכן, בבטיחות של מבנה מוסד חינוכי חדש. יצוין, כי טיוטת הדוח הועברה לאגף הנדסה ואגף החינוך. תגובות אגף הנדסה התקבלו ושולבו בפרקי הדוח ואילו, נכון למועד הדוח, לא התקבלו תגובות מאגף החינוך. להלן ממצאי הביקורת העיקריים:

- לא נמצא נוהל עבודה כתוב להסדרת אופן הטיפול להבטחת בטיחותם של מוסדות החינוך הנמצאים בתחום המועצה.
- אין גורם יחיד המנהל את מערך הבטיחות במוסדות החינוך ועל הנושא מופקדים מספר גורמים במועצה שלעיתים, אין תקשורת רציפה ביניהם ואין העברת דוחות באופן שוטף.
- דיווחים על תאונות ואירועים חריגים המתקבלים ממוסדות החינוך באגף החינוך אינם מועברים לממונה בטיחות / קב"ט מוסדות חינוך לצורך תחקורם ותיקון מפגעי הבטיחות, במידה וישנם.
- בסיוור שערכה הביקורת במספר מוסדות חינוך מדגמיים נמצאו ליקויים בטיחותיים שהופיעו במבדק הבטיחות השנתי ולא תוקנו כנדרש. הדבר מצביע על ליקוי באופן הפיקוח על תיקון ליקויי בטיחות הנובעים ממבדק הבטיחות והבדיקות התקופתיות.
- המועצה אינה מוודא את בטיחותם של מוסדות החינוך המנוהלים על ידי הישובים או גורמים אחרים ואת נאותות הבדיקות הנדרשות על פי הוראות משרד החינוך ומשרד הכלכלה.

הביקורת ממליצה, בין היתר:

- לערוך נוהל כתוב להסדרת הטיפול בנושא הבטיחות בכל מוסדות החינוך שבתחומה.
  - לקבוע, כי ממונה בטיחות מוסדות חינוך בסיוע של קב"ט מוסדות החינוך ירכז את כל הטיפול במפגעי הבטיחות ויוודא את תיקונם.
  - יש לקבוע נוהל שיסדיר את הטיפול בדיווחי תאונות ואירועים חריגים המתקבלים ממוסדות החינוך ושיקבע, בין היתר, את הגורם שיתחקר את האירוע מהיבט הבטיחותי שלו.
  - על ממונה הבטיחות לוודא את תיקון הליקויים לפני פתיחת שנת הלימודים כנדרש מהוראות משרד החינוך / משרד הכלכלה ולעקוב באופן שוטף וסדור על מפגעים בטיחותיים במהלך השנה.
  - על המועצה לוודא טיפול במפגעי בטיחות אף במוסדות אשר אינם בבעלותה וזאת למשל, על ידי דרישה לקבלת העתק מאישורי בטיחות רלוונטיים ובדיקות שנעשות באופן שוטף על ידי הישוב או הבעלות האחרת.
  - לקבוע מדיניות מועצתית ברורה בנוגע לשמירה על בטיחות המתקנים הנמצאים בבעלות ובאחריות הישובים.
- יצוין, כי עבודת הביקורת מתבססת על מדגם, ולפיכך אין הכרח כי תחשוף כל ליקוי, אם קיים. אני מודה על הסיוע ושיתוף הפעולה.

בכבוד רב,
אלי יהודה
מבקר המועצה

העתקים: חברי ועדת הביקורת המועצתית.
חנה פרידמן, סגנית ראש המועצה.
דן תנחומא, מנכ"ל.
דובי ויינגרטן, מהנדס המועצה.
רחל שחורי, מנהלת אגף חינוך.

התוכן

<u>עמוד</u>		
1	- 6	א. תמצית הממצאים, תגובות והמלצות
7	- 12	ב. כללי
13		ג. ממונה בטיחות
14	- 31	ד. מבדק בטיחות
32	- 38	ה. מעקב אחר מפגעי בטיחות וטבלת עבודות קיץ
39	- 40	ו. ביטוח

*****

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

א. תמצית ממצאים, תגובות והמלצות

סעיף בדוח	מהות	פירוט
5. ב	ממצא	לא קיימים נהלי עבודה פנימיים בנושא בטיחות.
	המלצה	לשמירה יעילה והבטחת המעקב והבקרה אחר בטיחות במבנים של מוסדות החינוך, מתקניהם וחצרותיהם, על המועצה לגבש נוהל כתוב ומפורט לטיפול בנושא הבטיחות במוסדות חינוך בתחומי המועצה. לגיבוש הנוהל מומלץ לשתף את מנהלי מוסדות החינוך, אגף החינוך ואגף הנדסה. על הנוהל לפרט, בין היתר: סמכויות בתחום המקצועי, הכספי והמנהלי, הגדרת נושאי אחזקה, סוגי מפגעים בטיחותיים, קביעת כתובת לפניות, אופן הבקרה הפיקוח ומעקב אחר תיקון ליקויי בטיחות ולוח זמנים לתיקונם. על אגף החינוך בשיתוף עם אגף הנדסה, לערוך תכנית עבודה שנתית מסודרת לטיפול בנושאי בטיחות שוטפים שתכלול, בין היתר, אף דיווח כתוב.
	תגובה	אגף הנדסה פועל על פי הוראות חוזר מנכ"ל ובתיאום עם משרד החינוך בנושא בטיחות. אגף הנדסה מקיים את דרישות משרד החינוך כנוהל ואין צורך בנוהל נוסף. אגף הנדסה פועל על פי חוזר מנכ"ל לביצוע תכנית הבטיחות, אגף החינוך משלים ומבקש דרישות נוספות בהתאם למציאות בשטח.
המלצה	הביקורת סבורה, כי הוראות חוזר מנכ"ל משרד החינוך אכן נותנות הנחיות מעטפת בנושא הבטיחות אך אינן יכולות לשמש כנהלי עבודה סדורים או תכנית עבודה של אגף הנדסה. על אגף הנדסה לערוך נוהל אופרטיבי ומפורט לביצוע הוראות משרד החינוך לטיפול ושמירה על בטיחות מוסדות החינוך בהתאם לפירוט לעיל.	
2. ג	ממצא	אגף הנדסה מעסיק בודק בטיחות חיצוני. נמצא, כי למרות שהיקף ההתקשרות עם הבודק החיצוני גדל מהותית לא נבחנו שוב הצעות מחיר לקראת שנת תשע"ח.
	המלצה	למרות שמדובר בהיקף התקשרות שאינו מחייב מכרז סבורה הביקורת, כי בשל הגידול המהותי בהיקף הבדיקה ראוי היה לקיים סבב בחינה של הצעות מחיר נוסף לבחירת הבודק.
	תגובה	כל שנה נעשה נוהל הצעות, על פי הכללים ובהיקף המותר ואינו חורג מכך.
	הערת הביקורת	תגובת אגף הנדסה אינה קשורה. לא הוצגו אסמכתאות כי נערכה בחינה של הצעות מחיר לקראת שנת תשע"ח.
1. ד	ממצא	אין גורם יחיד האחראי לרכז את ההתנהלות בנושא הבטיחות במוסדות החינוך על כל שלביו.
	המלצה	יש למנות את ממונה הבטיחות במוסדות החינוך בסיוע של קב"ט מוסדות חינוך לרכז את המידע אודות מפגעים/ליקויים בטיחותיים ולנהל מעקב השוטף אחר הטיפול בהם. דוחות המעקב של ממונה הבטיחות יועברו לעיון מנהלת אגף החינוך, מהנדס המועצה והמנכ"ל.
	תגובה	המלצת הביקורת מקובלת.
2. ד	ממצא	אגף החינוך לא בדק את נאותות ושלמות אישורי המוכנות הבטיחותית שהתקבלו מממונה הבטיחות ולא אימת אותם בהשוואה לרשימת מוסדות החינוך הקיימים.
	המלצה א'	על אגף החינוך, לקבוע נוהל את הגורם האחראי באגף אשר יקבל את אישורי הבטיחות ויבדוק את שלמותם לפני שליחתם למשרד החינוך. מומלץ לנהל את המעקב אחר תיקון ליקויי בטיחות ואישורי הבטיחות במערכת ממוחשבת המאפשרת קבלת התרעה במקרה של אי התאמות או העדר אישור וכדו'.

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

פירוט	מהות	סעיף בדוח
למרות שאין חובה (על פי הוראות חוזר משרד החינוך) על הרשות המקומית לאשר מוכנות במוסדות שאינם בבעלותה, עדיין קיימת אחריות על המועצה כריבונית בתחומה ואחראית על ביטחונם של התושבים (בהתאם לסמכויות המוקנות למועצה לפי סעיף 63 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), תשי"ח-1958, לוודא את בטיחותם של מוסדות אלו על ידי קבלת העתק של אישורי המוכנות שהופקו על ידי הבעלים.	המלצה ב'	
המועצה אינה מוודא את בטיחות מוסדות חינוך לגיל הרך (מעונות). המועצה אינה דורשת העתק מאישור בטיחותי להפעלת המעונות. המועצה אינה בודקת את המעונות שהם ללא סמל מוסד.	ממצא	4. ד
לדעת הביקורת, העובדה שמוסדות אלו נמצאים בתחומי המועצה, שהיא על פי הוראות צו המועצות הסמכות השלטונית בתחומה, מהווה חשיפה ועילה להטלת אחריות על המועצה. הביקורת ממליצה למועצה לוודא את בטיחות מוסדות אלו על ידי, לכל הפחות, קבלת העתקים מאישורי המוכנות שלהם המתקבלים ממשרד העבודה.	המלצה	
המדובר בקבלת אחריות על מעונות ולכך, נדרשת החלטה של המועצה. כל קבלת אחריות טעונה תוספת כ"א במדור אחזקה.	תגובה	
אין המדובר בקבלת אחריות ביצועית אלא בבקרה ראויה. הביקורת סבורה, כי לצורך מעקב אחר בטיחותם של מוסדות אלו על ידי קבלת מסמכים מאמתים בנושאי מוכנות ובטיחות, לא נדרשת תוספת בכ"א. במידה ולאחר קבלת המסמכים המאמתים יסתבר, כי קיימים מוסדות שאינם מוכנים או בטיחותיים בהתאם להוראות, תוכל המועצה בהתאם לסמכותה לנקוט בצעדים מתאימים להסדרת הנדרש.	הערת הביקורת	
המעקב אחר תיקון ליקויי הבטיחות העולים ממבדקי הבטיחות מבוצע באמצעו רשימה המנוהלת ידנית.	ממצא	6. ד
בגלל העובדה, כי המדובר במספר רב של מוסדות חינוך ובמטרה לוודא את תיקון הליקויים בהם, מומלץ לבצע מעקב סדיר ושוטף אחר תיקון ליקויי בטיחות באמצעות מערכת מידע ממוחשבת ייעודית או לחלופין עד להתקנת מערכת מידע ייעודית, ניתן להיעזר במערכת המידע הנמצאת בשימוש מוקד המועצה ולרשום בה כל ליקוי העולה ממבדק הבטיחות ובכך, לאפשר מעקב אחר התיקון. מומלץ להפיק דוח מסכם שנתי של ממצאי המבדקים לפי סוגי המפגעים וסוג המוסד החינוכי על מנת שניתן יהיה להפיק לקחים מקצועיים ואירגוניים נדרשים.	המלצה	
המלצות הביקורת מקובלות. הנושא יפתר על ידי הכנסת מערכת מידע ייעודית לתחזוקה.	תגובה	
מבדיקה מדגמית נמצא, כי מספר מפגעים שנמצאו במבדק הבטיחות ודורגו ברמה 1 (המהווים סכנה מיידית והם נדרשים לטיפול מידי), לא תוקנו כנדרש. כמו כן, נמצאו ליקויים אחרים שלא עלו במבדק הבטיחות. נתונים אלו מעלים חשש ומצביעים על צורך לשפר את רמת הפיקוח אחר תיקון והסרת מפגעי בטיחות וכתוצאה מכך, יש פגיעה קשה בשמירה על בטיחותם של הילדים במוסדות חינוך ואי מילוי ההוראות המקצועיות.	ממצא	6. ד

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

פירוט	מהות	סעיף בדוח
כמו כן, במדגם שנבדק נמצאו מפגעים חדשים אשר לדעת הביקורת מהווים סכנה בטיחותית.		
המדובר בנושא רגיש וחשוב בהגנה ושמירה על בטיחותם של הילדים / התלמידים מפני אפשרות להיפגע ממפגעי בטיחות ועל כן, לדעת הביקורת, התבססות על דיווח ובדיקה מדגמית אינה מספקת ויש לוודא ביצוע כל התיקונים הנדרשים.	המלצה	
מומלץ, כי ממונה הבטיחות האמון על הנושא יערוך בדיקה לגבי תיקון הליקויים שנמצאו במבדק ויפיק דוח מעקב בהתאם.		
המבדק מתבצע אחת לשנה. לגבי הדברים החדשים, המוסד אמור לדווח למוקד ומיד היו מטופלים כמו כל אירוע אחר. בכל מקרה, הדברים החדשים יבדקו על ידי ממונה הבטיחות.	תגובה	
ממונה הבטיחות עורך בדיקה חוזרת, לאחר תיקון הליקויים על פי הדוח כדי לתת אישור עבור משרד החינוך.		
בחלק מהליקויים שנמצאו לא נדרשת פעולה מתקנת כפי שקבע המבדק.		
תגובת אגף הנדסה לגבי הערות ממונה הבטיחות במבדק אינה במקומה.	הערת הביקורת	
הביקורת סבורה, כי ממונה הבטיחות הוא הסמכות המקצועית לקבוע לגבי בטיחות ועל אגף הנדסה לפעול על פי הנחיותיו.		
מסקירה של הבדיקות התקופתיות עולה, כי ממונה הבטיחות אינו מוודא את ביצוע כל הבדיקות התקופתיות לפני מתן אישור המוכנות הבטיחותית למוסד החינוכי.	ממצא	7.ד
הדבר מצביע על הצורך לשפר את רמת פיקוח ונדרש להעלותה.		
הביקורת מדגישה, כי הבדיקה התקופתית משקפת נדבך נוסף להבטחת הבטיחות במוסד החינוכי. על ממונה הבטיחות לוודא ביצוע של כל הבדיקות הנדרשות ואת תיקון הליקויים במידה שימצאו.		
יש לשפר את רמת פיקוח ונדרש להעלותה.	המלצה	
כאשר מבוצעות מטלות רבות קיימת סבירות שיהיו מספר קטן של תקלות שיש להשלים.	תגובה	
ממונה הבטיחות בודק את תיקון הליקויים כדי להפיק אישור.		
לתגובת אגף הנדסה מעירה הביקורת, כי זו בדיוק המלצתה, על ממונה הבטיחות להקפיד ולוודא את תיקון הליקויים לפני מתן אישור מוכנות בטיחותית ולשפר את רמת הפיקוח.	הערת הביקורת	
המועצה אינה דורשת העתק של בדיקת תקופתיות שנערכות במוסדות שאינם בטיפול.	ממצא	7.ד
על מנת להבטיח את ביצוע הבדיקה כנדרש מומלץ, כי המועצה תדרוש העתקים מבדיקות תקופתיות המבוצעות במוסדות חינוך שאינם מטופלים על ידי המועצה.	המלצה	
הדבר אכן מתבצע אך לצערנו, הישובים לא דואגים להעביר אישור במועד.	תגובה	
לתגובת אגף הנדסה מדגישה הביקורת, כי מדובר במפגעים בטיחותיים ועל כן, על המועצה להפעיל את סמכותה בכדי לוודא את תיקון הליקויים במוסדות אלו על ידי קבלת אישור מהישובים.	הערת הביקורת	
הגנת / אב הבית בבית הספר, אינם נדרשים לחתום על דוח הבדיקה התקופתית שמבוצע ע ידי הגורם המקצועי.	ממצא	7.ד
בכל עת שגורם מקצועי מגיע למוסד החינוכי לביצוע בדיקת בטיחות הגנת או אב הבית/רכז הביטחון בבית הספר יאשרו את ביצוע הבדיקה.	המלצה	
המלצת הביקורת מקובלת לגבי עבודות בטיחות בלבד.	תגובה	

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

סעיף בדוח	מהות	פירוט
8.ד	ממצא	ממונה בטיחות מוסדות חינוך אינו מטפל בבדיקת נאותות מתקני משחקים וספורט הנמצאים במוסדות חינוך הנמצאים בבעלות הישובים. ממונה הבטיחות אינו דורש לקבל לכל העתק מדוח בדיקה של מתקנים אלו המבוצע על ידי הישוב. לא נמצאה רשימה של כל מתקני המשחקים והספורט הנמצאים במוסדות החינוך בבעלות המועצה. לא מנוהלת טבלת מעקב אחר בדיקות המבוצעות במתקני משחקים וספורט הנמצאים במוסדות החינוך בבעלות המועצה ועל מועדיהן.
	המלצה	במטרה להבטיח את תקינות מתקני שעשועים וספורט הנמצאים בשימוש במוסדות החינוך, ממליצה הביקורת: <ul style="list-style-type: none"> לערוך רשימה מפורטת של כל מתקני המשחקים והספורט המותקנים במוסדות החינוך אשר תעודכן מעת לעת. לערוך מעקב אחר נאותות בדיקות המבוצעות, רצוי באמצעות טבלה שבה יצוינו סוג הבדיקה ומועדה בכל מתקן. מומלץ להיעזר במערכת מידע ייעודית לשם כך. לתעד כל אירוע חריג / תאונה הקשורים למתקן כלשהוא ואת הטיפול שבוצע. לדרוש, לכל הפחות, העתק מדוח בדיקות המבוצעות במתקנים הנמצאים במוסדות החינוך בתחום המועצה ואינם בבעלותה. לקבוע מדיניות מועצתית ברורה בנוגע לשמירה על בטיחות המתקנים הנמצאים בבעלות ובאחריות הישובים.
	תגובה	הנושא באחריות הבעלות/הישובים, המועצה דורשת אישורים שנתיים מהבעלות לתקינות המתקנים. ממונה הבטיחות דורש ומקבל אישורים מהישוב. המלצת הביקורת בדבר עריכת רישום טבלה, מקובלת. קיים תיעוד אך מקובל על אגף הנדסה לשפרו.
הערת הביקורת	לתגובת אגף הנדסה מעירה הביקורת, כי בהעדר רשימה של מתקנים וטבלת מעקב לא ניתן לנהל מעקב ראוי אחר תקינות המתקנים.	
1.ה	ממצא	לצורך קבלת פניות לגבי מפגעי בטיחות במהלך שנת הלימודים, מפעילה המועצה מוקד עירוני לקבלת פניות שבין היתר, מתקבלות בו פניות של מנהלי מוסדות חינוך לגבי מפגעי בטיחות המתגלים במהלך הפעילות.
	המלצה	בנוסף לעיל, ממליצה הביקורת לערוך "רשימת עזר לבדיקת בטיחות במוסד החינוכי" ולקבוע בנוהל מחייב, כי אחת לתקופה יעבירו מנהלי מוסדות החינוך לידי ממונה הבטיחות את ממצאי בדיקת רשימת העזר. ממונה הבטיחות ירכז את רשימות העזר, ידרג את דחיפותם ויעקוב אחר הטיפול בתיקונם.
	ממצא	קריאות מתקבלות במוקד ומועברות למנהל האחזקה הקובע את דחיפות הליקוי. לא נמצא נוהל המגדיר את רמת דחיפותם של הליקויים המתקבלים במוקד המועצה כמו כן, למנהל האחזקה אין את ההכשרה המקצועית הבטיחותית המתאימה על מנת לדרג את רמת דחיפות הליקוי.
2.ה	המלצה	מומלץ לקבוע קריטריונים ומדרג של סוגי מפגעי בטיחות ודחיפותם ואת לוח הזמנים המחייב להסרתם. לצורך קביעת המדרג ניתן להיעזר בהנחיות משרד החינוך (ניהול שגרת בטיחות בבית הספר) שקובע לדוגמא, כי סיכונים כגון: בורות פעורים, גדר הנוטה ליפול, מעקה מתנדנד, מנורה שאחיזתה בתקרה התרופפה, חלון שזוגגיתו נשברה, תקרה בעלת לוחות אקוסטיים רופפים וכיוצא באלה, הם סיכונים שמחייבים

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

פירוט	מהות	סעיף בדוח
פעולה מיידית. יודגש, כי השיקול הבלעדי לקביעת קדימות הסרת המפגע הבטיחותי צריך שיהיה בטיחותי-מקצועי וללא תלות בשיקולים תקציביים אירגוניים. מומלץ, כי ממונה הבטיחות יהיה הגורם אשר יקבע הרשימה ואת הדחיפות לתיקון.		
הגדרת העדיפות נעשית על ידי מהנדס המועצה על פי שיקול דעת מקצועית ומסוכנות העניין. כל קריאות הבטיחות מועברות לממונה הבטיחות.	תגובה	
בהקשר לתגובת אגף הנדסה, סבורה הביקורת, כי נכון יהיה אם ממונה הבטיחות, שהוא הגורם המקצועי בבטיחות, ייתן את חוות דעתו לגבי מסוכנות העבודה ודירוג דחיפותה לביצוע.	הערת הביקורת	
אגף הנדסה מנהל טבלת עבודות קיץ לטיפול, בין היתר, בליקויי בטיחות ועבודות נוספות. נמצאו מקרים בהם לא עודכן סטטוס העבודה, עבודות בדרוג אא לא בוצעו. כמו כן, לא מציינים את תאריך הקמת העבודה ותאריך ביצועה.	ממצא	ה.2
לנהל את המעקב באמצעות מערכת מידע ייעודית. המעקב במערכת הממוחשבת מאפשר עדכון מלא לגבי נתוני העבודות וכן מאפשר מעקב וקבלת התרעות לגבי אי ביצוע עבודות בזמן שתוכנן.	המלצה	
אגף הנדסה בודק רכישה של מערכת מידע ייעודית לאחזקה.	תגובה	
רכזי הביטחון והבטיחות בבתי הספר נדרשים להעביר דוח דיווח חודשי לקב"ט מוסדות חינוך הכולל, בין היתר, בדיקות בטיחות. נמצא, כי טופס הדיווח החודשי אינו כולל סעיפי דיווח של: איתור ליקויים ומפגעי בטיחות הגלויים לעין, אירועים חריגים ודיווח לגבי תאונות ופציעות של תלמידים. ומשכך, נושאים אלו אינם בהכרח מדווחים על ידי רכזי הביטחון בבתי הספר. מכיוון שבסיוור שערכה הביקורת בחלק ממוסדות החינוך נמצאו מפגעים שלא דווחו למוקד המועצה יהיה סביר להניח, כי ישנם מפגעי בטיחות שלגביהם לא התקבלה פניה במוקד המועצה והיא לא דווחה על ידי רכז הביטחון.	ממצא	ה.4
מומלץ לערוך את טופס הדיווח כך שסעיפים בנושא בטיחות יהיו בנפרד מנושאי ביטחון.	המלצה	
המלצת הביקורת מקובלת.	תגובת הקב"ט	
רכזי הביטחון אינם מעבירים באופן שוטף דיווחים חודשיים, לעיתים אינם ממלאים את טופס הדוח כראוי ואינם חותמים. לא נמצא נוהל סדור לגבי אופן הטיפול בדיווחים החודשיים המתקבלים מרכזי הביטחון.	ממצא	ה.4
לערוך נוהל כתוב שיסדיר את אופן הדיווח החודשי ובדיקתו.	המלצה א'	
בשל העומס הרב והיקף מוסדות החינוך קיים קושי לעקוב אחר דיווחי הרכזים ותיקון הליקויים.	תגובת הקב"ט	
במטרה לשפר את נושא הביטחון והבטיחות במוסדות החינוך, מומלץ: לדרוש מרכזי הביטחון בבית הספר למלא את משימתם (שעליה, לדברי הקב"ט, משולם להם תוספת גמול של 6%) ולדווח באופן שוטף ומלא מידי חודש ולערוך מעקב אחר תיקון הליקויים שימצאו.	המלצה ב'	

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

פירוט	מהות	סעיף בדוח
לבחון אפשרות לנהל את מערך המעקב והבקרה על הביטחון והבטיחות במוסדות חינוך באמצעות מערכת ייעודית שתאפשר, בין היתר, מתן התרעות. לדרוש ממנהל מחלקת הביטחון, במסגרת חצי המשרה שלו כקב"ט, למלא משימות של קב"ט מוסדות חינוך.		
הוראות המועצה בנוגע לדיווח על תאונות הקורות בגני הילדים אינם מיושמות במלואן והדיווחים אינם נשלחים לקב"ט לצורך תחקור האירוע כנדרש.	ממצא	ה.4
יש ליישם את הוראות הדיווח במלואן וליידע את קב"ט מוסדות החינוך בנוגע לתאונה וזאת, על מנת לאפשר לקב"ט לתחקר את האירוע ולהסיק את המסקנות הנדרשות לגבי מניעת התרחשות התאונה בעתיד.	המלצה	
לא נמצא נוהל כתוב המסדיר את אופן הטיפול בדיווחים על תאונות המתקבלות ממוסדות חינוך.	ממצא	ה.4
יש לערוך נוהל סדור לטיפול בדיווחים המתקבלים ממוסדות חינוך. בין היתר, על הנוהל לקבוע את הגורמים האמורים לתחקר תאונות שיתכן שנגרמו בשל מפגע בטיחותי.	המלצה	

ב. כללי

ב.1. בטיחות

- נושא הבטיחות מעוגן במספר רב של חוקים ותקנות כגון: חוק ארגון הפיקוח על העבודה, תקנות בריאות הציבור, פקודת הבטיחות בעבודה, חוק החשמל, חוק תכנון ובניה, תקנות שירותי כבאות, תקנות לבטיחות מתקני משחק, חוק הפיקוח על בתי ספר וכו'.
- חוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד-1954 קובע, כי יוקם שירות פיקוח על העבודה אשר, בין היתר, אמור לפקח על הבטיחות במקום העבודה. כמו כן, מטיל החוק אחריות על מחזיק במקום עבודה לעריכת תכנית בטיחות ועל יישומה.
- על פי תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על בטיחות), התשנ"ו-1996, רשות מקומית שבה 50 עובדים לפחות, חייבת למנות ממונה בטיחות בעל אישור כשירות מטעם מפקח העבודה. התקנות קובעות את תפקידיו של ממונה הבטיחות הכוללות, בין היתר, הכנת תכנית בטיחות ותיעוד של תאונות בטיחות.
- חוק הפיקוח על בתי ספר, הנחיות של משרד החינוך ומשרד העבודה מתוקף סמכותם קבעו כללים לאופן השמירה על בטיחות מוסדות החינוך (ראה להלן).
- ישנה הבחנה בין שמירת הבטיחות במקומות העבודה לבין שמירת בטיחות של ילדים השוהים במוסדות החינוך.

בדוח זה אעסוק בנושא הבטיחות בהיבט של מבנה מוסדות החינוך ומתקניהם בלבד.

ב.2. בטיחות במוסדות חינוך

- על פי המשנה החינוכית של משרד החינוך, התנהגות בטיחותית היא דרך חיים החותרת להימנעות מתאונות המתבטאת בבחירה, בשיקול דעת, ובלקיחת אחריות של האדם על עצמו, על זולתו ועל סביבתו. התנאים הפיזיים במוסדות החינוך מקרינים על התנהגותם של התלמידים והסגל ויוצרים סביבה חינוכית נאותה.
- על פי חוק לימוד חובה התשנ"ט 1949, הרשות המקומית משמשת כ"רשות חינוך מקומית" לתחומה. רשות החינוך המקומית, חויבה בתקנות החינוך (שהותקנו מכוח פקודת החינוך) לטפל, בין היתר, בבטיחות של בנייני מוסדות החינוך (בתי ספר ציבוריים וגני ילדים להלן, מוס"ח) וחצרותיהם. חוק הפיקוח על בתי הספר, התשכ"ט-1969 קובע, כי לא יפתח אדם מוסד חינוכי אלא אם יתקיימו תנאי הרישיון לפי חוק זה. סעיף 9 לחוק זה קובע, בין היתר, כי שמירה על תנאי בטיחות תקינים מהווה תנאי לרישיון.

ב.2. בטיחות במוסדות חינוך (המשך)

בהתאם לפקודת הבטיחות בעבודה ופקודת הנזיקין, חלה על הרשות המקומית כבעלים אחריות לטיפול במפגע בטיחותי.

על פי הוראות משרד החינוך, הרשות המקומית / הבעלות נושאים באחריות להבטחת הבטיחות במוסד החינוכי. על הרשות המקומית/הבעלות להעמיד לרשות מוסדות החינוך מבנה ותשתית בטוחים, התואמים את דרישות משרד החינוך והוראות כל דין. האחריות היום יומית השוטפת לבטיחות בתי הספר מוטלת על הרשות המקומית. מחובתה של הרשות לקיים מוסדות חינוך ועליה האחריות לדאוג לשלום הילדים בעת שהותם במוסד החינוכי.

- נושא הבטיחות במוסדות החינוך הוא בעל אופי ייחודי, הן משום שמדובר בליקויים או מפגעים העלולים להוות סכנה מיידית והן משום שעסקינן בתינוקות של בית רבן השוהים במקומות הלימוד שלהם.

- משרד החינוך בהוראותיו הגדיר את תפקידי הרשות המקומית לגבי אחריותה לתקינות המבנים, המקלטים/המתקנים והחצרות הכלולים בשטח המוסד החינוכי. בהתאם לחוזרי מנכ"ל משרד החינוך, על הרשות לפעול ב-2 מישורים:

- מניעת מפגעי בטיחות – לוודא יישום חוקים והנחיות של משרד החינוך לגבי המבנה, חצריו ומתקניו, ליזום בדיקות מקצועיות להסרת מפגעים ולהקנות כללי בטיחות לעובדים.
- הסרת מפגעי בטיחות בשטח המוסד החינוכי ובמתקניו.

- לדברי הממונה הארצי לבטיחות במשרד החינוך, הבטיחות במוסדות חינוך היא עקרון וערך מוביל בכל הקשור לתלמידים במוסדות חינוך. תפקידה של מערכת החינוך היא לקבוע את מדיניות הבטיחות ולהנחות את הרשויות המקומיות ואת הבעלויות בכל הקשור לבטיחות הסביבתית במוסדות החינוך. הנחיות אלו מופצים באמצעות חוזרי מנכ"ל משרד החינוך, מנשרים והנחיות, בין היתר, לבעלי מקצוע כמו יועצי בטיחות, מנהלי בטיחות וקב"טים העוסקים בתחום זה ברשויות ובבעלויות על מוסדות החינוך.

- מלבד האחריות המוטלת על משרד החינוך ועל בעלי מוסדות החינוך, גם על מנהל המוסד החינוכי וצוותו מוטלות משימות להסרת מפגעי הבטיחות.

- עליהם להיות ערים לקיומם של מפגעי בטיחות במבנה המוסד ובחצרותיו שהם מוקדים גלויים לעין ובגדר סיכונים ברורים.
- עליהם להזהיר מפני הסיכונים ולנקוט אמצעים מידיים וסבירים כדי למנוע ולהתריע בפני הרשות/הבעלות על כל מפגע העלול לפגוע בבטיחות הילדים. סיכונים גלויים אלא, מחייבים פעולה מיידית להסרת הסכנה.
- עליהם לדווח על מפגעים המתגלים בשטח המוסד החינוכי שאין ביכולתם להסירם ולבקש טיפול בהם. מנהל המוסד רשאי, על פי שיקול דעתו, למנוע את השימוש במתקנים או במערכת או בתשתית ואת השהייה במתקנים או בכיתות העלולים לסכן באופן מידי את התלמידים.
- לפעול להרחקה פיסית של התלמידים ושל אחרים ממפגעי הבטיחות שהתגלו עד להסרתם.

ב.2. בטיחות במוסדות חינוך (המשד)

- בחוזר מנכ"ל נקבע גם, כי ליקויים במבנה המוסד החינוכי שרק בעלי מקצוע יכולים לגלותם הם באחריות הגורמים המקצועיים ברשות המקומית המופקדים על בטיחות המוסדות.
- המועצה האזורית כריבון בתחומה אחראית, בהתאם לסעיף 63 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958, בין היתר, לשמש נאמן או אפוטרופוס לכל ענין ציבורי, לקיים סדר ובטחון, והיא רשאית להיכנס בכל זמן סביר למקומות ציבוריים ופרטיים על ידי עובדיה המורשים כדי לערוך בהם בדיקות לשם מניעה או גילוי או סילוק של מפגעים.

ב.3. נתונים כלליים

- על פי נתוני אגף החינוך, בתחומי המועצה מתחנכים כדלקמן:

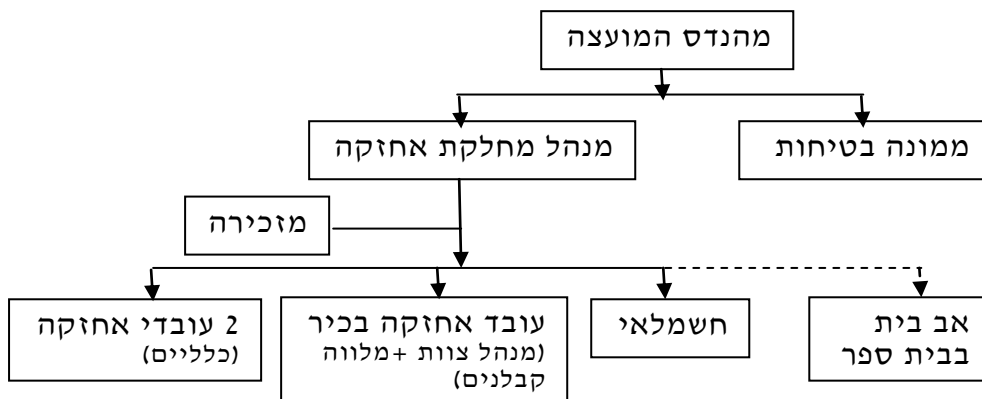
14 בתי ספר יסודיים שבהם לומדים:	כ- 4,574 תלמידים.
8 בתי ספר על יסודיים שבהם לומדים(כולל חטיבות הביניים):	כ- 4,689 תלמידים.
85 גנים (גילאי 3-6):	כ- 3,250 ילדים.
ילדים מלידה – גיל 3, במעונות יום:	כ- 1,321 ילדים
<hr/>	
סה"כ 107 מוסדות חינוך שבהם מתחנכים	כ- 13,834 ילדים ותלמידים.
- ניתן להיווכח, כי אוכלוסיית הילדים / תלמידים המתחנכים במוס"ח מהווים שיעור של כ- 33% מאוכלוסיית המועצה.

ב.4. נתונים כספיים

- על פי נתונים שפורסמו באתר האינטרנט של המועצה מהתאריך 31/8/2017 עולה, כי לקראת שנת הלימודים תשע"ח השקיעה המועצה כ-7.5 מליון ₪ בתחום של שיפוצי קיץ במוסדות חינוך. חלק מההשקעה הנ"ל נעשה בתיקון ליקויים ושיפור הבטיחות במוסדות החינוך כפי שעולה ממבדקי הבטיחות שעורך ממונה הבטיחות, מפניות למוקד המועצה וביקורות שוטפות של מחלקת אחזקה.
- בשל שיטת הרישום השקעות המועצה בהערכות לשנת הלימודים הכוללת, טיפול בכיתות יבילות שיפוצים וכו', לא ניתן לקבוע את היקף ההשקעה של המועצה בתיקון ליקויי בטיחות במוסדות החינוך.

ב.5. מבנה ארגוני – בנושא בטיחות

- אגף החינוך במועצה הוא הגורם האמור להיות אחראי בנוגע לבטיחות מוסדות החינוך בתחומי המועצה. אגף החינוך אמור לוודא ביצוע של הנחיות משרד החינוך ותיקון ליקויי הבטיחות במוסדות החינוך.
- אגף הנדסה משמש כזרוע הביצועית לשם מילוי משימותיו של אגף החינוך בנוגע לבטיחות מוסדות החינוך.
- האחריות באגף החינוך לגבי מוסדות החינוך נחלקת בין מספר עובדים, כדלקמן:
  - חשב האגף – אחראי על חידוש רישיונות למוסד החינוכי.
  - קב"ט מוסדות חינוך.
  - מנהלת הגיל הרך (מוסדות חינוך לגילאים מלידה-3).
  - מנהלת הגנים (מוסדות חינוך לגילאים 3-6).
- ממונה הבטיחות המועצתי אחראי על ביצוע מבדקי בטיחות במוסדות חינוך ובמתקני משחקים וספורט, מעקב ובדיקה אחר יישום הדוחות, ביצוע השתלמויות והדרכות לגורמים המתאימים בנושא בטיחות.
- נמסר, כי בגלל אילוצי זמן, ביצוע הדרכות והשתלמויות מבוצע גם על ידי גורמי חוץ.
- מחלקת אחזקה מאגף הנדסה, אמונה על ביצוע עבודות האחזקה במוסד החינוכי וטיפול בליקויי הבטיחות העולים, בין היתר, ממבדקי הבטיחות.
- להלן תרשים ארגוני של עובדי אגף הנדסה הקשורים למערך הבטיחות:

כמו כן, מחלקת אחזקה נעזרת בקבלנים חיצוניים על פי מקצועות מסייעים.

מנהל מחלקת אחזקה מסר, כי טרם הוחלט לגבי המשך הישארותם של 2 עובדי האחזקה הכלליים במחלקה ולעיתים, הם מסופחים למשימות אחרות. נכון למועד הדוח, עובדים אלו משמשים כעוזרים לעובד אחזקה הבכיר ולחשמלאי. מנהל האחזקה מסר, כי בשל העומס הקיים על המחלקה לתיקון ליקויים בבתי הספר נעזרת המועצה באב הבית בבית הספר לביצוע משימות (דרג א) שהוגדרו מראש במסגרת מטלות של אב הבית בבית הספר.

ב.5. מבנה ארגוני – בנושא בטיחות (המשד)

- משיחות עם מנהלת אגף חינוך, מהנדס המועצה, ממונה הבטיחות ומנהל מחלקת האחזקה נמסר, כי לא קיימים נהלים פנימיים בנושא בטיחות. דיווח לביקורת, כי המועצה פועלת על פי חוזרי מנכ"ל משרד החינוך בכל הקשור לבטיחות במוסדות.

הביקורת סבורה, כי לשמירה יעילה והבטחת המעקב והבקרה אחר בטיחות במבנים של מוסדות החינוך, מתקניהם וחצרותיהם, על המועצה לגבש נוהל כתוב ומפורט לטיפול בנושא הבטיחות במוסדות חינוך בתחומי המועצה. לגיבוש הנוהל מומלץ לשתף את מנהלי מוסדות החינוך, אגף החינוך ואגף הנדסה.

על הנוהל לפרט, בין היתר: סמכויות בתחום המקצועי, הכספי והמנהלי, הגדרת נושאי אחזקה, סוגי מפגעים בטיחותיים, קביעת כתובת לפניות, אופן הבקרה הפיקוח ומעקב אחר תיקון ליקויי בטיחות ולוח זמנים לתיקונם.

על אגף החינוך בשיתוף עם אגף הנדסה, לערוך תכנית עבודה שנתית מסודרת לטיפול בנושאי בטיחות שוטפים שתכלול, בין היתר, אף דיווח כתוב.

תגובת אגף הנדסה

אגף הנדסה פועל על פי הוראות חוזר מנכ"ל ובתיאום עם משרד החינוך בנושא בטיחות. אגף הנדסה מקיים את דרישות משרד החינוך כנוהל ואין צורך בנוהל נוסף. אגף הנדסה פועל על פי חוזר מנכ"ל לביצוע תכנית הבטיחות, אגף החינוך משלים ומבקש דרישות נוספות בהתאם למציאות בשטח.

הביקורת סבורה, כי הוראות חוזר מנכ"ל משרד החינוך אכן נותנות הנחיות מעטפת בנושא הבטיחות אך אינן יכולות לשמש כנהלי עבודה סדורים או תכנית עבודה של אגף הנדסה.

על אגף הנדסה לערוך נוהל אופרטיבי ומפורט לביצוע הוראות משרד החינוך לטיפול ושמירה על בטיחות מוסדות החינוך בהתאם לפירוט לעיל.

ב.6. מידע על ליקויים ומפגעים

- מידע על ליקויים שונים ובטיחותיים במוסדות החינוך נאסף במחלקת אחזקה באגף הנדסה במועצה באמצעות מספר מקורות, כדלקמן:

1. מבדק בטיחות המבוצע על ידי ממונה הבטיחות או בודק חיצוני אחת לשנה.
2. בדיקות תקופתיות על ידי בעלי מקצוע המבוצעים באחריות של מנהל אחזקה באגף הנדסה (כגון: בדיקת חשמלאי, בדיקת קונסטרוקטור לגבי חוזק המבנה, בדיקת אגרונום לגבי יציבות עצים וכו').
3. קריאות על מפגעים וליקויים במוסדות חינוך המתקבלים במוקד המועצה.
4. פנייה למנהלי בתי ספר בתאום עם אגף חינוך בבקשה להעביר לאגף הנדסה צרכים בתחומי הנדסה המחייבים התייחסות וטיפול לקראת שנת הלימודים.
5. ליקויים המתגלים במהלך העבודה השוטפת.

ב.6. מידע על ליקויים ומפגעים (המשך)

- מהנדס המועצה מסר, כי מידע על ליקויים בטיחותיים, מפגעים, תיקונים ועבודות שונות במוסדות חינוך, נאסף באגף הנדסה. חלק מהליקויים אותם נדרש לתקן לפני פתיחת שנת הלימודים מנוהלים באמצעות טבלת אקסל ממוחשבת, הטבלה מועברת למנהלים הרלוונטיים באגף לצורך עדכונה ומשמשת אף להערכת עלות התיקונים הנדרשת.
- המשימות המהוות תנאי לפתיחת מוסדות החינוך מהטבלה לעיל, מבוצעות במסגרת "שיפוצי קיץ" לפני תחילת שנת הלימודים. שאר המשימות מבוצעות במהלך השנה בכפוף לתקציב משימות שאינן בטיחותיות.

ב.7. היקף הביקורת

בדיקתנו התמקדה בבחינה של תפקוד מערך הבטיחות במבני מוסדות חינוך ומתקניו על היבטיו ובהתאם להוראות משרד החינוך, בחינה של תהליכי העבודה, האיתור ואופן המעקב והבקרה.

הדוח אינו עוסק בנהלי הבטיחות העוסקים בהשגחה וטיפול בילדים במהלך שהותם במוסד החינוכי כגון: רישום נוכחות, בטיחות בהפסקות וכו' ואו בבטיחות באירועי חוץ וטיולים.

בין היתר התמקדה הביקורת בנושאים הבאים:

- הוראות ונהלים וקביעת סדרי עדיפויות.
- קיום תכניות עבודה שנתיות.
- טיפול הרשות בדוחות/מבדקי בטיחות של משרד החינוך.
- תיקון מפגעי בטיחות.
- ביצוע בקורות ומעקבים במוסדות חינוך.
- אחזקת מוסדות החינוך ופעולות להסרת מפגעים.
- בדיקות של מתקני משחקים וספורט במוסדות חינוך.
- מתן אישורים לבטיחות במוסדות חינוך.
- ממשקים בין אגף חינוך לאגף הנדסה בנושא בטיחות.
- ניהול ממוחשב של מערך הבטיחות.

נהלי הביקורת שננקטו כללו, בין היתר:

- סקירת מסמכים.
- סקירת חומר ממוחשב.
- שיחות עם עובדים.
- סיור במוסדות חינוך ובדיקות חזותיות מדגמיות.

ג. ממונה בטיחות

ג.1. ממונה בטיחות

- המועצה מינתה עובד מאגף הנדסה כממונה על הבטיחות במועצה (להלן הממונה). תחום אחריותו של הממונה חל על מבני הציבור בתחום המועצה והישובים וכן על הבטיחות במוסדות החינוך. מבדיקת הביקורת נמצא, כי ממונה הבטיחות הוא ארכיטקט במקצועו ועבר הכשרה מחייבת כדלקמן:

1. קורס עורכי מבדק בטיחות במוסדות חינוך במסגרת מכון התקנים בחודש מרץ 2014, בתיאום וליווי של משרד החינוך.
2. קורס בטיחות מתקני משחקים של מכון התקנים מחודש דצמבר 1999.

- ממונה הבטיחות המועצתי אחראי על ביצוע בדיקות בטיחות במוסדות חינוך ובמתקני משחקים וספורט, מעקב ובדיקה אחר יישום הדוחות, ביצוע השתלמויות והדרכות לגורמים המתאימים בנושא בטיחות.

ג.2. בודק חיצוני

- נמסר לביקורת, כי בשל עומס של ממונה הבטיחות המשמש בתפקידים נוספים, בחודש ינואר 2016 התקשרה המועצה עם בודק בטיחות חיצוני לביצוע סקר בטיחות במוסדות החינוך. הבודק שנבחר, הועסק בעבר כשכיר של המועצה בתפקיד של ממונה בטיחות.

לבחירתו של הבודק, נבחנו 3 הצעות מחיר לביצוע סקר בטיחות ב-26 גני ילדים וב-13 בתי ספר. בהתאם לטופס פתיחת הצעות מחיר מיום 24/1/2016 עולה, כי הבודק שנבחר הציע את ההצעה הזולה ביותר שהסתכמה לסכום של 23,777 ₪ לא כולל מע"מ שכללה בדיקה ראשונית והפקת דוח, בדיקה חוזרת לאחר תיקון ואישור סופי.

לקראת שנת הלימודים תשע"ח, בשל גידול במספר מוסדות החינוך שנבדקו גדל היקף ההתקשרות עם הבודק בשיעור של כ-125% והסתכם לסך של 53,581 ₪ לא כולל מע"מ.

נמצא, כי למרות שהיקף ההתקשרות גדל מהותית לא נבחנו שוב הצעות מחיר לקראת שנת תשע"ח.

למרות שמדובר בהיקף התקשרות שאינו מחייב מכרז סבורה הביקורת, כי בשל הגידול המהותי בהיקף הבדיקה ראוי היה לקיים סבב בחינה של הצעות מחיר נוסף לבחירת הבודק.

תגובת אגף הנדסה

כל שנה נעשה נוהל הצעות, על פי הכללים ובהיקף המותר ואינו חורג מכך.

הביקורת מציינת, כי תגובת אגף הנדסה אינה קשורה. לא הוצגו אסמכתאות כי נערכה בחינה של הצעות מחיר לקראת שנת תשע"ח.

ד. מבדק בטיחות

ד.1. כללי

- להכנתו של מוסד חינוכי לקראת פתיחת שנת הלימודים, נדרשת הרשות המקומית/הבעלות לערוך סקר להערכת הסיכונים (להלן מבדק בטיחות). הרשות המקומית/הבעלות תסיר את המפגעים ותתקן את הליקויים שנמצאו במבדק הבטיחות או שנמסרו על ידי הנהלות המוסדות במהלך חופשת הקיץ וזאת, על מנת לוודא שהמוסד החינוכי כשיר ומוכן בטיחותית לקליטת התלמידים לקראת פתיחת שנת הלימודים.

- במבדק מסומנים הליקויים בהתאם לחומרתם, כדלקמן:

- **קדימות 0** – מפגע בטיחותי חמור המחייב סגירה וטיפול מידיים של המוסד. איסור שימוש עד קבלת הודעה ממנהל הבטיחות ברשות.
- **קדימות 1** – מפגע בטיחותי אשר קיומו מחייב את הסרתו המיידית.
- **קדימות 2** – מפגע בטיחותי המחייב טיפול בתכנית עבודה סדורה.

- הרשות המקומית נדרשת לדווח למשרד החינוך על גמר ההכנות ועל מתן אישורי מוכנות לאכלוס למוסדות החינוך שברשותה עד 15 לאוגוסט בכל שנה. מנהל המוסד החינוכי יקבל מהרשות העתק של אישור המוכנות חתום ומעודכן על ידי מי שהופקד על הבטיחות ברשות.

- להלן שלבי ההליך שבוצע במועצה לקראת שנת הלימודים תשע"ח:

- ↓ עריכת מבדק בטיחות- בחודשים מרץ-יוני.
- ↓ ביצוע תיקונים – על ידי מחלקת אחזקה באגף הנדסה, תיקונים גדולים על ידי קבלנים חיצוניים.
- ↓ בדיקת ביצוע תיקון ליקויים – על ידי הבודק החיצוני.
- ↓ מתן אישור מוכנות לאכלוס של מוסדות החינוך – חתום על ידי הבודק החיצוני.
- ↓ בדיקת אישור מוכנות לאכלוס ואישורו בחתימה – על ידי ממונה הבטיחות במועצה.
- ↓ שליחת האישור למחוז צפון במשרד החינוך והעתקו לאגף החינוך ולמנהל המוסד החינוכי – על ידי ממונה הבטיחות.

- הביקורת בבדיקתה נוכחה, כי אין גורם יחיד האחראי לרכז את ההתנהלות בנושא הבטיחות במוסדות החינוך על כל שלביו.

באגף החינוך טוענים, כי האחראיות לבטיחות מוסדות החינוך היא על אגף הנדסה הן בביצוע מבדקים והן בתיקונים.

באגף הנדסה נמצאו מספר גורמים מטפלים: ממונה הבטיחות, מנהל האחזקה, אגרונום בנושא עצים מסוכנים וכו'.

הביקורת סבורה, כי יש למנות את ממונה הבטיחות במוסדות החינוך בסיוע של קב"ט מוסדות חינוך לרכז את המידע אודות מפגעים/ליקויים בטיחותיים ולנהל מעקב השוטף אחר הטיפול בהם. דוחות המעקב של ממונה הבטיחות יועברו לעיון מנהלת אגף החינוך, מהנדס המועצה והמנכ"ל.

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

ד.1. כללי (המשך)

תגובת אגף הנדסה

המלצת הביקורת מקובלת.

ד.2. מבדק בטיחות לשנת תשע"ח

- מבדיקתנו עולה, כי לקראת הלימודים תשע"ח נערכו מבדקים על ידי בודק חיצוני עמו התקשרה המועצה (ראה לעיל).
הבודק החיצוני בדק את ביצוע התיקונים והפיק אישור בטיחות לחתימת ממונה הבטיחות.
נמצא, כי בתאריכים 4/6/2017 ו- 14/8/2017 שלח ממונה הבטיחות במועצה את אישורי הבטיחות ומוכנות לאכלוס של מוסדות החינוך לקראת שנת הלימודים תשע"ח, לממונה הבטיחות במחוז צפון במשרד החינוך.
אישורי המוכנות היו חתומים על ידי ממונה הבטיחות, כנדרש.
- הביקורת השוותה בין רשימת המוסדות שדווחה על ידי ממונה הבטיחות למשרד החינוך לבין רשימת מוסדות החינוך הקיימים על פי נתוני אגף החינוך.
מנתוני השוואה נמצאו מוסדות חינוך שלא דווחו למשרד החינוך כמוכנים לאכלוס לקראת שנת תשע"ח, להלן פירוט מוסדות החינוך והסברים שהתקבלו:

ישוב	סוג ושם המוסד	סמל מוסד	הערות	הסבר שהתקבל
כפר גדעון	בית ספר	241026 212506	בי"ס יסודי – רשת החינוך העצמאי בי"ס תיכון - רשת החינוך העצמאי מוכרים שאינם רשמיים	לא באחריות המועצה.
כפר גדעון	גן	114827	בעלות פרטית – החינוך העצמאי מוכר שאינו רשמי	לא באחריות המועצה
אלונים	גן אלון	578443	פרטי	נעשה רשמי באוגוסט 17. אושר לאכלוס בנפרד על ידי מהנדס המועצה.
בית לחם אלוני אבא	גן אלון	226928	בעלות מועצה	ראה הסבר א' להלן
גבעת אלה	גן נועם	534255	המוסד בבעלות הישוב, מופעל על ידי המועצה.	ראה הסבר א' להלן
דברת	גן צבר	434571	בעלות פרטית. מוכר שאינו רשמי	לא באחריות המועצה
הרדוף	גן א'י	503474	בעלות מועצה	ראה הסבר א' להלן
הרדוף	גן ב'	434472	בעלות פרטית (הרדוף) מוכר שאינו רשמי	לא באחריות המועצה.
כפר יהושוע	גן רימון	715433	בעלות פרטית מוכר שאינו רשמי	לא באחריות המועצה.
מזרע	גן אורנים	---	בעלות פרטית. אינו רשום באתר משרד החינוך.	לא באחריות המועצה.

ישוב	סוג ושם המוסד	סמל מוסד	הערות	הסבר שהתקבל
מחנה יהודית	גן חיל האוויר	804880	בעלות חיל האוויר רשמי.	באחריות משרד הביטחון.
מנשית זבדה	גן פרפרים	166017	רשמי - בעלות מועצה	ראה הסבר א' להלן
מנשית זבדה	גן כוכבים	504787		ראה הסבר א' להלן
מנשית זבדה	גן ציפורים	504779		ראה הסבר א' להלן
רמת דוד	גן דרור	578427	רשמי - בעלות הישוב. מופעל על ידי המועצה.	נעשה רשמי באוגוסט 17. אושר לאכלוס בנפרד על ידי מהנדס המועצה.
שמשית	גן רעות	195289	רשמי – בעלות מועצה.	ראה הסבר א' להלן
שמשית	גן תות	431460	בעלות פרטית – מוכר שאינו רשמי.	לא באחריות המועצה

הסבר א' שהתקבל ממונה הבטיחות:

ממונה הבטיחות הסביר, כי בסיכום של רשימת המוסדות שדווחו כמוכנים על ידו נרשמו 74 גנים במקום 79 גנים שנבדקו ברשימה המפורטת שהתקבלה מהבודק החיצוני. בשל טעות אנוש, לא נרשמו כל הגנים באישור. מבדיקתנו נמצא, כי אכן ברשימת הגנים שנבדקו על ידי הבודק החיצוני נמצאו 79 גנים.

בהמשך להערת הביקורת דיווח ממונה הבטיחות, כי אישורי המוכנות של הגנים החסרים נשלחו למשרד החינוך.

מהממצא האמור לעיל עולה, כי אגף החינוך לא בדק את נאותות ושלמות אישורי הבטיחות שהתקבלו מממונה הבטיחות ולא אימת אותם בהשוואה לרשימת מוסדות החינוך הקיימים.

על אגף החינוך, לקבוע בנוהל את הגורם האחראי באגף אשר יקבל את אישורי הבטיחות ויבדוק את שלמותם לפני שליחתם למשרד החינוך. מומלץ לנהל את המעקב אחר תיקון ליקויי בטיחות ואישורי הבטיחות במערכת ממוחשבת המאפשרת קבלת התרעה במקרה של אי התאמות או העדר אישור וכדו'.

- הביקורת סבורה, כי למרות שאין חובה (על פי הוראות חוזר משרד החינוך) על הרשות המקומית לאשר מוכנות במוסדות שאינם בבעלותה, עדיין קיימת אחריות על המועצה כריבונית בתחומה ואחראית על ביטחונם של התושבים (בהתאם לסמכויות המוקנות למועצה לפי סעיף 63 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), תשי"ח-1958, לוודא את בטיחותם של מוסדות אלו על ידי קבלת העתק של אישורי המוכנות שהופקו על ידי הבעלים.

3.ד. מבדק בטיחות בגנים לגילאי 3-6 בבעלות אחרת

- בהתאם להוראות משרד החינוך, החובה לוודא ולערוך מבדק בטיחות שנתי חלה על בעלי המוסד החינוכי.
- מהנדס המועצה מסר לביקורת, כי במטרה להבטיח טיפול בליקויי בטיחות במוסדות חינוך לגילאי 3-6 בעלי סמל מוסד הנמצאים בבעלות הישובים, נוהגת המועצה לערוך מבדקי בטיחות גם בחלק ממוסדות חינוך אלה. עלות הבדיקה מוטלת על הישובים ומקוזזת מתקציב המוסד שמתקצב במועצה.
- המבדק נשלח לישובים לצורך ביצוע התיקונים הדרושים. במידה והישוב אינו מבצע תיקון, המועצה מטפלת בתיקונים ומטילה את העלות על הישובים על ידי קיזוז מתקציב המוסד החינוכי.

4.ד. מבדק בטיחות במעונות לילדים מלידה – עד גיל 3

- בתחומי המועצה ישנם מוסדות חינוך לגיל הרך לגילאי לידה-3 הנמצאים בבעלות הישובים/ או בעלות אחרת ומופעלים על ידי אגודות/עמותות ואו אחרים (להלן מעונות יום).
- לדברי מנהלת הגיל הרך מאגף החינוך, במרבית הישובים קיימים יותר ממעון אחד. מבדיקת הביקורת עולה, כי אין בידי מנהלת הגיל הרך רשימה מעודכנת של מעונות יום המופעלים בישובים.
- הביקורת סבורה, כי כחלק ממעקב אחר פעילות מעונות היום מומלץ למפות את כל מעונות היום לגיל הרך המופעלים בתחומי המועצה ולערוך רשימה שתעודכן מידי שנה.
- מנהלת הגיל הרך הסבירה, כי היא נמצאת בקשר עם מנהלות החינוך בישובים בנושאים מקצועיים בלבד.
- לדברי מנהלת הגיל הרך, המועצה אינה בודקת בטיחותית את המעונות והגוף האחראי על המעונות בעלי סמל מוסד הוא משרד העבודה באמצעות מפקחת אזורית.
- מבדיקתנו עולה, כי משרד העבודה בהנחיותיו אכן קבע סטנדרטים לשמירה על בטיחות מבנה המעון וחצרותיו. בין היתר, נקבע, כי בכל מעון יש להחזיק תיק בטיחות ובריאות לתיעוד ליקויים ותיקונים, פעילויות בתחום, ביקורי פיקוח וכדו', טופסי דיווח על פגיעות ועל אירועים מיוחדים.

ד.4. מבדק בטיחות במעונות לילדים מלידה – עד גיל 3 (המשד)

לדברי מנהלת הגיל הרך, לא כל המעונות הם בעלי סמל מוסד. המעונות לגיל הרך הנמצאים בישובים גבעת אלה, עדי, כפר ברוך, יפעת, שריד, רמת דוד והסוללים, אינם בעלי סמל מוסד.

כלומר, מעונות אלו אינם נבדקים על ידי משרד העבודה.

מבדיקתנו עולה, כי:

- המועצה אינה מוודא את בטיחות המעונות.
- המועצה אינה דורשת העתק מאישור בטיחותי להפעלת המעונות.
- המועצה אינה בודקת את המעונות שהם ללא סמל מוסד.

לדעת הביקורת, העובדה שמוסדות אלו נמצאים בתחומי המועצה, שהיא על פי הוראות צו המועצות הסמכות השלטונית בתחומה, מהווה חשיפה ועילה להטלת אחריות על המועצה.

הביקורת ממליצה למועצה לוודא את בטיחות מוסדות אלו על ידי, לכל הפחות, קבלת העתקים מאישורי המוכנות שלהם המתקבלים ממשרד העבודה.

תגובת אגף הנדסה

המדובר בקבלת אחריות על מעונות ולכך, נדרשת החלטה של המועצה. כל קבלת אחריות טעונה תוספת כ"א במדור אחזקה.

אין המדובר בקבלת אחריות ביצועית אלא בבקרה ראויה. הביקורת סבורה, כי לצורך מעקב אחר בטיחותם של מוסדות אלו על ידי קבלת מסמכים מאמתים בנושאי מוכנות ובטיחות, לא נדרשת תוספת בכ"א. במידה ולאחר קבלת המסמכים המאמתים יסתבר, כי קיימים מוסדות שאינם מוכנים או בטיחותיים בהתאם להוראות, תוכל המועצה בהתאם לסמכותה לנקוט בצעדים מתאימים להסדרת הנדרש.

ד.5. מבדק בטיחות במבנה חדש

- בניית מוסד חינוכי חדש רשמי נעשית על פי מפרטים של משרד החינוך.

- מנהלת אגף חינוך הסבירה, כי עם סיום בנייתו של מבנה מוסד חינוכי ומסירתו נערך מבדק בטיחות. לא ניתן להמשיך בהליך אכלוס המבנה והפעלתו כגון: גיוס מורים ועובדים וכדו', ללא קבלת אישור בטיחות כנדרש.

הביקורת בדוח זה לא עסקה בדוח זה בבדיקה של הבטיחות בהקמת מבנה חדש.

ד.6. מעקב אחר תיקון ליקויי בטיחות העולים במבדק הבטיחות

- על פי הגדרת תפקידי ממונה הבטיחות שפורסמו על ידי אגף החינוך עולה, כי ממונה הבטיחות ינהל מעקב ובדיקה אחר יישום תיקוני הליקויים שימצאו במבדקי הבטיחות.
- במוסדות החינוך הנמצאים בבעלות המועצה מבוצעים התיקונים, כדלקמן:

קדימות הליקוי	מועד התיקון	מעקב
0	מייד	מעקב באמצעות רשימה ידנית, על ידי מנהל מחלקת אחזקה.
1	תוך חודשיים	בדיקה של ממונה בטיחות לאחר ביצוע.
2	במהלך השנה	מעקב ברשימה ידנית על ידי מנהל מחלקת אחזקה. בדיקה במסגרת הסורים שעורך ממונה הבטיחות במהלך השנה במוסדות החינוך.

נמצא, כי המעקב אחר תיקון ליקויי הבטיחות העולים ממבדקי הבטיחות מבוצע באמצעו רשימה המנוהלת ידנית. מנהל האחזקה מסר, כי דוחות מבדק הבטיחות מתקבלים בקובץ בתוכנת "access" המאפשרת לקבל רשימת ליקויים לפי קדימויות. עם קבלת הקובץ, מדפיס מנהל האחזקה רשימת ליקויים ומנחה את עובדי האחזקה לתיקונם.

בגלל העובדה, כי המדובר במספר רב של מוסדות חינוך ובמטרה לוודא את תיקון הליקויים בהם, מומלץ לבצע מעקב סדיר ושוטף אחר תיקון ליקויי בטיחות באמצעות מערכת מידע ממוחשבת ייעודית או לחלופין עד להתקנת מערכת מידע ייעודית, ניתן להיעזר במערכת המידע הנמצאת בשימוש מוקד המועצה ולרשום בה כל ליקוי העולה ממבדק הבטיחות ובכך, לאפשר מעקב אחר התיקון.

מומלץ להפיק דוח מסכם שנתי של ממצאי המבדקים לפי סוגי המפגעים וסוג המוסד החינוכי על מנת שניתן יהיה להפיק לקחים מקצועיים ואירגוניים נדרשים.

תגובת אגף הנדסה

המלצות הביקורת מקובלות. הנושא יפתר על ידי הכנסת מערכת מידע ייעודית לתחזוקה.

ד.6. מעקב אחר תיקון ליקויי בטיחות העולים במבדק הבטיחות (המשך)

- במוסדות חינוך בעלי סמל מוסד הנמצאים בבעלות הישובים מבוצע מעקב כדלקמן:

קדימות הליקוי	מועד התיקון	מעקב
0	מייד	קביעת לוח זמנים לתיקון והודעה לישוב. בדיקה מדגמית של ממונה הבטיחות. מסתמכים על דיווח של הישוב על מבדק הבטיחות.
1	תוך חודשיים	קביעת לוח זמנים לתיקון והודעה לישוב. בדיקה מדגמית של ממונה הבטיחות.
2	במהלך השנה	לא מבוצע מעקב שוטף. מסתמכים על דיווח מהישוב.

- בתאריכים 22/11/2017 ו- 28/11/17, ערכה הביקורת סיור במדגם גנים ובבית הספר עמקים תבור ובחנה ביצוע תיקונים למפגעים שעלו במבדק הבטיחות וכן, התרשמה חזותית ממבנה הגן והחצר. להלן פירוט הממצאים והתייחסות אגף הנדסה:

שם הגן / בי"ס	הישוב	קדימות במבדק הבטיחות או מפגע חדש שנמצא	פירוט המפגע	סטטוס המפגע שנמצא	התייחסות אגף הנדסה
השלום	אחוזת ברק	2	דלתות של שירותים אין מגבילי טריקה	לא תוקן	A (ראה להלן)
		2	חומרי ניקוי מתחת לכיור	לא תוקן	באחריות הגננות
		חדש	לא נמצאו העתקים של דוחות בדיקות בטיחות		אין תגובה.
פעמונים	אחוזת ברק	1	ארון כוורת אינו מוחזק לקיר	לא תוקן	ייבדק על האחזקה
		2	דלתות פנימיות בשירותים אין מגבילי טריקה	לא תוקן	A
		חדש	לא נמצאו העתקים של דוחות בדיקות בטיחות		B (ראה להלן)
שקד	אחוזת ברק	חדש	לשלת של יונים המקננות על אדני חלון בחצר ובשירותים		B
		חדש	בטון חשוף בחצר משחקים העלול לפצוע ילדים		B
קסמים	דברת	1	בחדר מפגש, מגן מנורה עומד	לא תוקן	באחריות

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

שם הגן / בי"ס	הישוב	קדימות במבדק הבטיחות או מפגע חדש שנמצא	פירוט המפגע	סטטוס המפגע שנמצא	התייחסות אגף הנדסה
			ליפול		הקיבוץ
		2	בדלתות שירותי ילדים אין מגבילי טריקה	לא תוקן	A
		חדש	נמצא שקע חשמל נמוך שאינו ממוגן		קיימים תריסים
		חדש	לא נמצאו העתקים של דוחות בדיקות בטיחות		אין תגובה
רימון	ק. מרחביה	1	חלון נמוך מגובה 1 מטר שאליו יש גישה לא ממוגן מפני נפילה.	לא תוקן	גן ישוב
		1	מתקן ברזל מסוכן בצד מזרח של רחבת הגן עדיין קיים	לא תוקן	גן ישוב
		2	בגן יש דלתות הזזה	לא תוקן	גן ישוב
		2	גדר רשת מצד דרום ומערב לא תקינה ילדים יכולים לזחול מתחתיה ויש חור בגדר	לא תוקן	גן ישוב
		חדש	מנורות פלורסנט בגן לא ממוגנות		אין תגובה
		חדש	חימום ובישול בגן נעשה ע"י כיריים גז ולא על ידי כיריים חשמליות		אין תגובה
		חדש	דלת חצר הגן פתוחה ואין מנגנון נעילה אוטומטי		אין תגובה
גן אילן	שריד	1	יש צפיפות גדולה בחצר הגרוטאות – צריך אישור של מפקחת פדגוגית	לא תוקן אין אישור	באחריות הגנת
		2	דלתות שירותי הילדים בלי מגביל טריקה	לא תוקן	גן הישוב
		חדש	דלת הכניסה מהחצר פתוחה ואין מנגנון נעילה אוטומטי. אין פעמון לדלת הכניסה מהחצר.		אין תגובה
גן רימון	גבעת אלה	1	בדלתות שירותי ילדים אין מגביל ואין מגביל טריקה	לא תוקן	גן ישוב
		1	מתקן עליה ממשטחי עץ בצד צפון קרוב מידי לגדר, במקרה של נפילה יש אפשרות לפציעה של ילדים	לא תוקן	גן ישוב
		חדש	תיק עזרה ראשונה לא נבדק מזה זמן רב		אין תגובה
בי"ס	מזרע	1	במבנה 10 חלונות נמוכים	לא תוקן	גובה

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

שם הגן / בי"ס	הישוב	קדימות במבדק הבטיחות או מפגע חדש שנמצא	פירוט המפגע	סטטוס המפגע שנמצא	התייחסות אגף הנדסה
עמקים תבור			מאוד יש אפשרות לנפילה מגובה רב		הנפילה פחות מ-2 מטר – לא נדרש.
		2	במספר מקומות נדרשו להתקין מגבילי טריקה בדלתות שירותים	לא תוקן	המגבילים סופקו לאב הבית והדבר באחריותו.
		2	במבנה יביל מדעים אין ספרינקלרים ואין התרעת עשן	לא תוקן	לא נדרש ע"י כיבוי אש.
		חדש	בדלתות שירותים במבנה 17 ידיות לדלת מתפרקות		באחריות אב הבית.
		חדש	אב הבית לא קיבל העתקים מדוחות בדיקות בטיחות שבוצעו. לדברי אב הבית, בודק הבטיחות לא נפגש עמו במהלך בדיקתו.		לא מחייב. הבודק מכיר היטב את המוסד.
		חדש	קומות 1,2 במבנה 21 מוזנחות, נמצאו חלונות זכוכית שבורות ודלתות פרוצות. הקומה ה-3 משמשת ככיתת תקשורת.		הועברו לאחריות הקיבוץ. לא בשימוש בית הספר.

התייחסות אגף הנדסה לממצאים בטבלה לעיל:

- A. המדובר בדלת מסוג "טרספה" ולא נדרשים מגבילי טריקה.
 B. ממונה הבטיחות יבדוק את המפגעים החדשים.

ניתן להיווכח מנתוני הטבלה לעיל, כי מספר מפגעים שנמצאו במבדק הבטיחות ודורגו ברמה 1 (המהווים סכנה מיידית והם נדרשים לטיפול מיידי), לא תוקנו כנדרש.

כמו כן, נמצאו ליקויים אחרים שלא עלו במבדק הבטיחות.

ד.6. מעקב אחר תיקון ליקויי בטיחות העולים במבדק הבטיחות (המשך)

נתונים אלו מעלים חשש ומצביעים על צורך לשפר את רמת הפיקוח אחר תיקון והסרת מפגעי בטיחות וכתוצאה מכך, יש פגיעה קשה בשמירה על בטיחותם של הילדים במוסדות חינוך ואי מילוי ההוראות המקצועיות.

המדובר בנושא רגיש וחשוב בהגנה ושמירה על בטיחותם של הילדים / התלמידים מפני אפשרות להיפגע ממפגעי בטיחות ועל כן, לדעת הביקורת, התבססות על דיווח ובדיקה מדגמית אינה מספקת ויש לוודא ביצוע כל התיקונים הנדרשים. מומלץ, כי ממונה הבטיחות האמון על הנושא יערוך בדיקה לגבי תיקון הליקויים שנמצאו במבדק ויפיק דוח מעקב בהתאם.

תגובת אגף הנדסה

המבדק מתבצע אחת לשנה. לגבי הדברים החדשים, המוסד אמור לדווח למוקד ומיד היו מטופלים כמו כל אירוע אחר. בכל מקרה, הדברים החדשים יבדקו על ידי ממונה הבטיחות. ממונה הבטיחות עורך בדיקה חוזרת, לאחר תיקון הליקויים על פי הדוח כדי לתת אישור עבור משרד החינוך.

תגובת אגף הנדסה לגבי סוג הדלתות והדרישה למגבילי טריקה (התייחסות A לעיל), אינה עומדת בקנה אחד עם הערת ממונה הבטיחות במבדק שסבור שנדרשים מגבילי טריקה.

הביקורת סבורה, כי ממונה הבטיחות הוא הסמכות המקצועית לקבוע לגבי בטיחות ועל אגף הנדסה לפעול על פי הנחיותיו.

- הביקורת בקשה לברר את תגובות אגף הנדסה לממצאי המדגם (ראה טבלה לעיל), להלן פירוט תשובות אגף הנדסה לשאלות הביקורת לגבי ההתייחסות שניתנה:

קדימות	פירוט המפגע	סטטוס המפגע שנמצא	התייחסות אגף הנדסה לליקוי	שאלת הביקורת	תשובת אגף הנדסה מיום 21/2/18
2	דלתות של שירותים אין מגבילי טריקה	לא תוקן	טרספה, לכן אין צורך	מדוע נרשם ליקוי במבדק כאשר אגף הנדסה קובע כי לא נדרשים מגבילי טריקה ?	ייבדק שנית, האם קיים פתרון אחר.
2	דלתות פנימיות בשירותים אין מגבילי טריקה	לא תוקן	טרספה, לכן אין צורך	מדוע נרשם ליקוי במבדק כאשר אגף הנדסה קובע כי לא נדרשים מגבילי טריקה ?	ייבדק שנית, האם קיים פתרון אחר.
1	בחדר מפגש, מגן מנורה עומד ליפול	לא תוקן	באחריות הקיבוץ	המדובר בליקוי בקדימות 1 שלא תוקן, האם נבדק ומדוע לא הוסר הליקוי ?	הישוב הצהיר שתוקן, ייבדק שנית.
2	בדלתות שירותי ילדים אין מגבילי טריקה	לא תוקן	טרספה, לכן אין צורך	מדוע נרשם ליקוי במבדק כאשר אגף הנדסה קובע כי לא נדרשים מגבילי טריקה ?	ייבדק שנית, האם קיים פתרון אחר.

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

קדימות	פירוט המפגע	סטטוס המפגע שנמצא	התייחסות אגף הנדסה לליקוי	שאלת הביקורת	תשובת אגף הנדסה מיום 21/2/18
1	חלון נמוך מגובה 1 מטר שאליו יש גישה לא ממוגן מפני נפילה.	לא תוקן	גן ישוב	המדובר בליקוי בקדימות 1 שלא תוקן, האם נבדק ומדוע לא הוסר?	הותקנו סורגים למיגון.
1	מתקן ברזל מסוכן בצד מזרח של רחבת הגן עדיין קיים	לא תוקן	גן ישוב	המדובר בליקוי בקדימות 1 שלא תוקן, האם נבדק ומדוע לא הוסר ?	הישוב שתוקן.
2	בגן יש דלתות הזזה	לא תוקן	גן ישוב	המדובר בליקוי בקדימות 2 אשר טרם תוקן. האם נערך מעקב ?	המדובר בקדימות 2.
2	גדר רשת מצד דרום ומערב לא תקינה ילדים יכולים לזחול מתחתיה ויש חור בגדר	לא תוקן	גן ישוב	המדובר בליקוי בקדימות 2 אשר טרם תוקן. האם נערך מעקב ?	המדובר בקדימות 2. נמצא באחריות הישוב, נדרוש תיקון.
1	יש צפיפות גדולה בחצר הגרוטאות – צריך אישור של מפקחת פדגוגית	לא תוקן אין אישור	באחריות הגנת	המדובר בליקוי בקדימות 1 שלא תוקן, האם נבדק ומדוע לא הוסר הליקוי ?	יש אישור. ייבדק מול רכות הגנים.
2	דלתות שירותי הילדים בלי מגביל טריקה	לא תוקן	גן ישוב	המדובר בליקוי בקדימות 2 אשר טרם תוקן. האם נערך מעקב ?	המדובר בקדימות 2.
1	בדלתות שירותי ילדים אין מגיני אצבעות ואין מגביל טריקה	לא תוקן	גן ישוב	המדובר בליקוי בקדימות 1 שלא תוקן, האם נבדק ומדוע לא הוסר הליקוי ?	נבדק על ידי ממונה הבטיחות.
1	מתקן עליה ממשטחי עץ בצד צפון קרוב מידי לגדר, במקרה של נפילה יש אפשרות לפציעה של ילדים	לא תוקן	גן ישוב	המדובר בליקוי בקדימות 1 שלא תוקן, האם נבדק ומדוע לא הוסר הליקוי ?	נבדק על ידי ממונה הבטיחות והועבר לקדימות 2.
1	במבנה 10 חלונות נמוכים מאוד יש אפשרות לנפילה מגובה רב	לא תוקן	גובה נפילה פחות מ-2 מ' לא נדרש	מדוע נרשם ליקוי במבדק כאשר אגף הנדסה קובע כי לא נדרש דבר ?	בסיכום עם ממונה הבטיחות אין חובה לבצע.
2	במספר מקומות נדרשו להתקין מגבילי טריקה בדלתות שירותים	לא תוקן	סופק לאב הבית- באחריותו	המדובר בליקוי בקדימות 2 אשר טרם תוקן. האם נערך מעקב ?	ייבדק שנית, האם קיים פתרון אחר.
2	במבנה יביל מדעים אין ספרינקלרים ואין התרעת עשן	לא תוקן	לא נדרש ע"י כב"א	מדוע נרשם ליקוי במבדק כאשר אגף הנדסה קובע כי לא נדרש דבר ?	יש גלאי עשן.

מנתוני הטבלה לעיל ניתן להיווכח, כי מרבית תשובות אגף הנדסה אינן עונות לשאלת הביקורת לגבי קיומו של הליקוי זמן רב לאחר המבדק ומדוע לא תוקן עד כה. הדבר מחזק את העובדה, כי יש לשפר את רמת הפיקוח אחר תיקון הליקויים.

7.ד. בדיקות בטיחות תקופתיות

- בהתאם להוראות משרד החינוך ומשרד העבודה (למעונות יום מלידה -3), חלק מבדיקות הבטיחות מבוצעות אחת לתקופה כדלקמן:

סוג הבדיקה	מועד לבדיקה	הבודק
יציבות ותקינות מבנים	לפי הצורך. מבנה יביל - אחת ל-5 שנים.	מהנדס מבנים
יציבות ותקינות סככות	אחת ל-5 שנים	מהנדס או הנדסאי מבנים
יציבות עמודי תאורה		
תקרות תלויות		
מנשאים תלויים למזגנים		
מתקני סל וספורט באולמות	אחת ל-2 שנים	אישור מעבדה תקן 5515
מתקני משחקים	שנתית	בודק מוסמך
מערכת חשמל	אחת ל-5 שנים	חשמלאי בודק
ציוד ומכשירי חשמל	ויזואלית שנתית	חשמלאי מוסמך
מערכת גז	אחת ל-5 שנים	טכנאי גז, תקן 158
יציבות עצים וענפים	שנתית	אגרונום או גוזם עצים מוסמך
ציוד כיבוי אש	שנתית	לפי תקן 1839

- מנהל האחזקה מסר, כי בודק הבטיחות מצרף לדוח המבדק השנתי את טופס הבדיקות התקופתיות הנדרשות ואת לוח הזמנים לביצוען על פי הוראות חוזר מנכ"ל. מבדיקתנו עולה, כי בודק הבטיחות אכן מצרף למבדק הבטיחות את טופס הבדיקות התקופתיות.

מנהל מחלקת אחזקה דיווח, כי ממונה הבטיחות מקבל הודעה על סיום תיקון הליקויים שנמצאו בבדיקות התקופתיות על מנת לוודא את ביצוע התיקונים. דרישות אחרות משרד החינוך בנושא בטיחות, מתבצעות באופן שוטף ומוצגת טבלת מעקב לממונה הבטיחות. כמו כן, בודק הבטיחות החיצוני מסר, כי הוא מגיע למשרד מנהל האחזקה ומעיין בדוחות הבדיקה התקופתיים המתקבלים ובפעולות התיקון שבוצעו.

- נמצא, כי המעקב אחר ביצוע מרבית הבדיקות מבוצע בטבלה באמצעות טבלאות אקסל שמנהל מנהל מחלקת אחזקה. המעקב אחר ביצוע בדיקות תקופתיות בנושא כיבוי אש, מבוצע על פי טבלאות של הגוף המקצועי המבצע את הבדיקה שנשלחות למנהל מחלקת אחזקה.

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

7.ד. בדיקות בטיחות תקופתיות (המשך)

- הביקורת ערכה השוואה בין נתוני הבדיקות לקראת שנת הלימודים תשע"ח שבוצעו על ידי הגוף המקצועי בנושא כיבוי אש בהתאם לטבלאות המעקב שנמסרו לביקורת בתאריך 19/11/2017, לבין רשימת מוסדות החינוך שהתקבלה מאגף החינוך. בהשוואה נמצאו מספר רב של מוסדות חינוך בהם לא נערכה בדיקה של ציוד מטלטל לכיבוי אש ו/או בדיקה של מערכת גילוי אש.

מנהל מחלקת אחזקה מסר, כי יתכן והטבלאות אינן מעודכנות בכל הבדיקות שבוצעו. נכון ליום 12/12/2017, טרם התקבלו טבלאות מעקב מעודכנות מהגורם המקצועי.

להלן פירוט נתונים מהתאריך 19/11/2017 ועדכונים מהתאריך 31/1/2018 שנמסרו על ידי מנהל מחלקת האחזקה:

עדכון לתאריך 31/1/18		נכון לתאריך 19/11/17		שם ישוב	שם המוסד	
כן/לא בוצעה בדיקה של:		כן/לא בוצעה בדיקה של:			שם ישוב	שם המוסד
מערכת גילוי אש	ציוד מטלטל	מערכת גילוי אש	ציוד מטלטל			
כן	כן	לא	לא	אלונים	גן כלנית	1
לא	כן	לא	לא	אלון הגליל	גן חצב	2
כן	כן	לא	לא	בית לחם	גן רימון	3
כן	כן	לא	לא	בית לחם	גן אלון	4
כן	כן	לא	לא	אלוני אבא	גן אלה	5
כן	כן	לא	לא	בית שערים	גן הדר	6
כן	כן	לא	כן	גבעת אלה	גן רימון	7
כן	כן	לא	לא		גן רקפת	8
כן	כן	לא	לא		גן צבעוני	9
כן	כן	לא	לא	גבת	גן אורי	10
כן	כן	לא	לא		גן עומרים	11
כן	כן	לא	לא	גזית	גן חרוב	12
כן	כן	לא	לא		גן רקפת	13
כן	כן	כן	לא	גניגר	גן עופרים	14
כן	כן	כן	לא		גן תמר	15
כן	כן	לא	לא	דברת	גן קסמים	16
כן	כן	לא	כן	הושעיה	גן חרובית	17
כן	כן	לא	לא		גן יהודה	18
כן	כן	לא	לא		גן ניצן	19
כן	כן	לא	לא		גן רימון	20
כן	כן	לא	לא	הרדוף	גן	21
כן	כן	לא	לא	היוגב	גן תמר	22
כן	כן	לא	לא	הסוללים	גן אלון	23
לא	כן	לא	לא		גן החורש	24
כן	כן	לא	לא	חנתון	גן אלון	25
שנת בדק	שנת בדק	לא	לא		גן אלה	26

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

עדכון לתאריך 31/1/18		נכון לתאריך 19/11/17		שם ישוב	שם המוסד
כן/לא בוצעה בדיקה של:		כן/לא בוצעה בדיקה של:			
מערכת גילוי אש	ציוד מטלטל	מערכת גילוי אש	ציוד מטלטל		
לא קיימת	כן	---	לא	יפעת	27 גן הדס
לא קיימת	כן	---	לא		28 גן אתרוג
כן	כן	לא	לא	כפר ברוך	29 גן תמר
כן	כן	לא	לא	כפר החורש	30 גן אלה
כן	כן	לא	לא		31 גן אלון
כן	כן	לא	לא	כפר יהושוע	32 גן אלון
כן	כן	לא	לא	מזרע	33 גן אורנים
כן	כן	כן	לא	ק. מרחביה	34 גן רימון
כן	כן	כן	לא		35 גן חרצית
כן	כן	כן	לא		36 גן נורית
כן	כן	לא	לא	נהלל	37 גן הדס
לא	כן	לא	לא	עין דור	38 גן גפן
לא	כן	לא	לא		39 גן פשוש
לא	כן	לא	לא		40 גן רימון
כן	כן	לא	לא	ציפורי	41 גן רעים
כן	כן	לא	כן		42 גן מגדים
כן	כן	לא	לא	רמת דוד	43 גן דוכיפת
כן	כן	לא	לא	שדה יעקוב	44 גן אלון
כן	כן	לא	לא		45 גן פקאן
כן	כן	לא	לא	שריד	46 גן אילן
כן	כן	לא	לא		47 גן תכלת
גן פרטי	גן פרטי	לא	לא		48 גן פרפר
כן	כן	כן	לא	תל עדשים	49 גן הדס
כן	כן	כן	לא		50 גן ניצנים
כן	כן	לא	לא	תמרת	51 גן אלון
כן	כן	לא	לא		52 גן חרוב
כן	כן	לא	לא	נהלל	53 ביי"ס דמוקרטי
לא <small>(ראה להלן דיווח של מנהל מחלקת אחזקה)</small>	כן	לא	כן	שריד	54 ביי"ס שגיא
המערכות לא מחוברות לטלפון ולא נבדקו	שנת בדק	לא	לא	נהלל	55 חווה חקלאית

על מנהל האחזקה לוודא את נאותות ועדכניות הדיווח בטבלאות המעקב המתקבלות מהגורם המקצועי אשר בודק את תקינות הציוד ומערכות כיבוי האש ויבדוק שאכן בוצעה בדיקה בכל מוסדות החינוך.

7.ד. בדיקות בטיחות תקופתיות (המשד)

הביקורת סקרה מדגם של דוחות בדיקה של ציוד לכיבוי אש ומערכות גילוי אש הנמצא במוסדות חינוך שנבדקו.

נמצא, כי מערכת לגילוי אש בבית הספר שגיאה בישוב שריד נבדקה לפני למעלה משנה בתאריך 12/9/2016 והיא נמצאה לא תקינה.
מנהל האחזקה דיווח (כפי שמופיע בטבלה), כי המערכת תוחלף מכיוון שאין אפשרות לתקנה.

- הביקורת סקרה את טבלאות המעקב והבקרה אחר הבדיקות התקופתיות שאותן מנהל מנהל האחזקה ואת דוחות הבדיקה שהתקבלו.
להלן מספר הערות:

1. נמצאו 2 דוחות של האגרונום לבדיקת יציבות עצים וענפים השנתית.
דוח בדיקה ראשון ניתן בתאריך 17/8/2017 ובתאריך 5/11/2017 אישר האגרונום כי ההערות בוצעו לשביעות רצונו ודוח שני ניתן בתאריך 21/11/2017.
להלן פירוט:

- בדוחות נבדקו 90 מוסדות חינוך (גנים ובתי ספר).
- בדוח לא נבדקה יציבות עצים וענפים ב-12 מוסדות חינוך הנמצאים בבעלות אחרת.
- הדוח ניתן לאחר המועד הקובע (15 לחודש אוגוסט, לפני פתיחת שנת הלימודים תשע"ח). כלומר, ממונה הבטיחות של מוסדות החינוך לא התייחס לנושא יציבות עצים וענפים בחתימתו על אישור מוכנות המוסד מבחינה בטיחותית.

מנהל מחלקת אחזקה הסביר, כי בדיקת יציבות עצים וענפים במוסדות בבעלות אחרת, לא מבוצעים על ידי המועצה. היו מספר וורסיות שונות של אישורים חלקיים כיוון שחלק מהטיפול בעצים וענפים, היה באחריות הישובים.

תגובת אגף הנדסה

הדוח נמסר לאחר המועד הקובע בתיאום עם מנהל המחוז ממשד החינוך.
הגנים שבאחריות המועצה טופלו על ידי המועצה, הישובים נדרשו לטפל במהלך השנה בהתייעצות עם האחראי על סקר העצים.

2. נמצא, כי בדיקת חשמל ויזואלית שנתית בוצעה ב- 19 גנים בלבד.

מנהל מחלקת אחזקה הסביר, כי בוצעו בדיקות בגנים בהם מטפלת המועצה וכי בדיקת חשמל ויזואלית בגנים בבעלות הישובים נערכה על ידי חשמלאי ביישוב ובאחריות הישוב לדאוג לכך.

3. בגן מגדים בישוב ציפורי, לא בוצעה בדיקה תקופתית של בודק חשמל מוסמך כמתחייב.

מנהל מחלקת אחזקה הסביר, כי בגן מגדים נערכה בדיקה של חשמלאי בודק בחודש מאי 2015 אך בטעות לא סומנה בטבלת המעקב.

ד.7. בדיקות בטיחות תקופתיות (המשד)

4. נמצא, כי מערכת הגז בבית הספר קישון ברמת נבדקה בתאריך 28/3/2011 ומאז לא בוצעה בדיקה נוספת לאחר 5 שנים (בשנת 2016) כנדרש. מנהל אחזקה קבל את הערת הביקורת ומסר, כי המדובר בטעות אנוש והנושא יטופל ותבוצע בדיקה כנדרש. מנהל האחזקה המציא לביקורת דוח בדיקה שבוצע בתאריך 7/12/2017.

- מהממצאים לעיל עולה, כי ממונה הבטיחות אינו מוודא את ביצוע כל הבדיקות התקופתיות לפני מתן אישור המוכנות הבטיחותית למוסד החינוכי. הדבר מצביע על הצורך לשפר את רמת פיקוח ונדרש להעלותה. הביקורת מדגישה, כי הבדיקה התקופתית משקפת נדבך נוסף להבטחת הבטיחות במוסד החינוכי. על ממונה הבטיחות לוודא ביצוע של כל הבדיקות הנדרשות ואת תיקון הליקויים במידה שימצאו.

תגובת אגף הנדסה

כאשר מבוצעות מטלות רבות קיימת סבירות שיהיו מספר קטן של תקלות שיש להשלים. ממונה הבטיחות בודק את תיקון הליקויים כדי להפיק אישור.

לתגובת אגף הנדסה מעירה הביקורת, כי זו בדיוק המלצתה: על ממונה הבטיחות להקפיד ולוודא את תיקון הליקויים לפני מתן אישור מוכנות בטיחותית ולשפר את רמת הפיקוח.

- נמצא, כי המועצה אינה דורשת העתק של בדיקת תקופתיות שנערכות במוסדות שאינן בטיפול. על מנת להבטיח את ביצוע הבדיקה כנדרש מומלץ, כי המועצה תדרוש העתקים מבדיקות תקופתיות המבוצעות במוסדות חינוך שאינם מטופלים על ידי המועצה.

תגובת אגף הנדסה

הדבר אכן מתבצע אך לצערנו, הישובים לא דואגים להעביר אישור במועד.

לתגובת אגף הנדסה מדגישה הביקורת, כי מדובר במפגעים בטיחותיים ועל כן, על המועצה להפעיל את סמכותה בכדי לוודא את תיקון הליקויים במוסדות אלו על ידי קבלת אישור מהישובים.

- נמצא, כי הגננת / אב הבית בבית הספר אינם נדרשים לחתום על דוח הבדיקה התקופתית שמבוצע ע ידי הגורם המקצועי.

הביקורת ממליצה, כי בכל עת שגורם מקצועי מגיע למוסד החינוכי לביצוע בדיקת בטיחות הגננת או אב הבית/רכז הביטחון בבית הספר יאשרו את ביצוע הבדיקה.

תגובת אגף הנדסה

המלצת הביקורת מקובלת לגבי עבודות בטיחות בלבד.

ד.8. בדיקות בטיחות של מתקני משחקים וספורט

- על פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך יש לבצע בדיקות בטיחות במתקני משחקים בהתאם לדרישות תקן ישראלי 1498 "מתקני משחקים לילדים", כדלקמן:

- **בדיקה חודשית:** בדיקה זו מתבצעת על ידי הרשות המקומית/הבעלות ומבצע אותה איש תחזוקה מקצועי העובר על המתקנים ובודק את שלמות החלקים, את טיב החיבורים, השרשראות של הנדנדות, את החיבורים לקרקע ואת טיב המצעים מתחת למתקנים וסביבם. על איש התחזוקה לעדכן את הגנת על כל מפגע שנמצא.
- **בדיקה שנתית:** פעם בשנה מתבצעת בדיקה של כלל המתקנים על ידי מהנדס או הנדסאי או טכנאי שהוכשרו על ידי מכון ההתקנים הישראלי לבדוק מתקני משחקים.
- **בדיקה תלת שנתית:** פעם ב-3 שנים מבוצעת בדיקה של מעבדה מוסמכת שאושרה לבדוק מתקני משחקים מטעם מכון התקנים.

- עוד נקבע, כי לאחר שנבדקו המתקנים ואותרו הליקויים תדאג הרשות המקומית/הבעלות לתקן את הליקויים. מנהלת הגן תעקוב אחר ביצוע פעולות התחזוקה והתיקון. מתקנים שלא תוקנו, יוצאו מהחצר.

- כאמור, בדיקות בטיחות של מתקני משחקים בגני ילדים ומתקני ספורט הנמצאים במוסדות חינוך שבבעלות המועצה הם באחריותו של ממונה בטיחות מוסדות חינוך.

- מבדיקתנו עולה, כי:

- ממונה בטיחות מוסדות חינוך אינו מטפל בבדיקת נאותות מתקני משחקים וספורט הנמצאים במוסדות חינוך הנמצאים בבעלות הישובים.
- ממונה הבטיחות אינו דורש לקבל לכל העתק מדוח בדיקה של מתקנים אלו המבוצע על ידי הישוב.
- לא נמצאה רשימה של כל מתקני המשחקים והספורט הנמצאים במוסדות החינוך בבעלות המועצה.
- ממונה בטיחות מסר, כי יש בידינו רשימה כללית בלבד והיא אינה מפורטת לפי מוסדות החינוך.
- לא מנוהלת טבלת מעקב אחר בדיקות המבוצעות במתקני משחקים וספורט הנמצאים במוסדות החינוך בבעלות המועצה ועל מועדיהן.
- ממונה הבטיחות מסר, כי אין צורך בטבלת מעקב והבדיקה מבוצעת מידי שנה במהלך חודש מרץ.

8.ד. בדיקות בטיחות של מתקני משחקים וספורט (המשד)

- יודגש, כי הבטחת תקינותם של מתקני המשחקים והספורט המותקנים במוסדות החינוך היא משימה חשובה שנועדה לשמור על בטיחותם של ילדים ותלמידים.

במטרה להבטיח את תקינות מתקני שעשועים וספורט הנמצאים בשימוש במוסדות החינוך, ממליצה הביקורת:

- לערוך רשימה מפורטת של כל מתקני המשחקים והספורט המותקנים במוסדות החינוך אשר תעודכן מעת לעת.
- לערוך מעקב אחר נאותות בדיקות המבוצעות, רצוי באמצעות טבלה שבה יצוינו סוג הבדיקה ומועדה בכל מתקן. מומלץ להיעזר במערכת מידע ייעודית לשם כך.
- לתעד כל אירוע חריג / תאונה הקשורים למתקן כלשהוא ואת הטיפול שבוצע.
- לדרוש, לכל הפחות, העתק מדוח בדיקות המבוצעות במתקנים הנמצאים במוסדות החינוך בתחום המועצה ואינם בבעלותה.
- לקבוע מדיניות מועצתית ברורה בנוגע לשמירה על בטיחות המתקנים הנמצאים בבעלות ובאחריות הישובים.

תגובת אגף הנדסה

הנושא באחריות הבעלות/הישובים, המועצה דורשת אישורים שנתיים מהבעלות לתקינות המתקנים. ממונה הבטיחות דורש ומקבל אישורים מהישוב. המלצת הביקורת בדבר עריכת רישום טבלה, מקובלת. קיים תיעוד אך מקובל על אגף הנדסה לשפרו.

לתגובת אגף הנדסה מעירה הביקורת, כי בהעדר רשימה של מתקנים וטבלת מעקב לא ניתן לנהל מעקב ראוי אחר תקינות המתקנים.

ה. מעקב שוטף אחר מפגעי בטיחות וטבלת עבודות קיץ

ה.1. כללי

- כאמור לעיל, מבדק הבטיחות מבוצע אחת לשנה ואינו יכול לגלות מפגעי בטיחות הקורים במוסדות החינוך במהלך שנת הלימודים. לצורך קבלת פניות לגבי מפגעי בטיחות במהלך שנת הלימודים, מפעילה המועצה מוקד עירוני לקבלת פניות שבין היתר, מתקבלות בו פניות של מנהלי מוסדות חינוך לגבי מפגעי בטיחות המתגלים במהלך הפעילות.

בנוסף לעיל, ממליצה הביקורת לערוך "רשימת עזר לבדיקת בטיחות במוסד החינוכי" ולקבוע בנוהל מחייב, כי אחת לתקופה יעבירו מנהלי מוסדות החינוך לידי ממונה הבטיחות את ממצאי בדיקת רשימת העזר. ממונה הבטיחות ירכז את רשימות העזר, ידרג את דחיפותם ויעקוב אחר הטיפול בתיקונם.

- לצורך מעקב אחר ביצוע משימות שחלקם הם תיקון ליקויי בטיחות המתקבלים, בין היתר, ממוקד המועצה, מדיווח של מנהלי מוסדות חינוך וכדו', נעזרים באגף הנדסה בטבלה בתוכנת "אקסל" המכונה "טבלת עבודות קיץ" (להלן טבלת עבודות) המנוהלת על ידי מזכירת אגף הנדסה.

- בטבלת העבודות נרשמות עבודות המתוכננות להסתיים עד פתיחת שנת הלימודים.

- טבלת העבודות המעודכנת נשלחת למנהלי הפעילויות באגף הנדסה, כל מנהל גוזר את החלק העוסק בעבודות שעליהם הוא אחראי.

האחראי מדווח למזכירת האגף לגבי התקדמות הביצוע והמזכירה, מעדכנת את טבלת העבודות. עם הפקת הזמנת עבודה, מעדכנת חשבת אגף הנדסה את העלות בפועל.

- הביקורת סקרה את טבלת העבודות ואופן ניהולה.

ה.2. ממצאים

- טבלת עבודות קיץ כוללת, בין היתר, רשימת משימות, ליקויי בטיחות המתקבלים במוקד המועצה באמצעות תוכנת המוקד. דווח, כי הקריאות הנפתחות במוקד המועצה מתקבלות על ידי מנהל מחלקת האחזקה ומזכירתו מאגף הנדסה. כלומר, מנהל מחלקת האחזקה קובע את דחיפות ליקויי הבטיחות המתקבלים ממוקד המועצה.

לא מצאנו נוהל המגדיר את רמת דחיפותם של הליקויים המתקבלים במוקד המועצה כמו כן, למנהל האחזקה אין את ההכשרה המקצועית הבטיחותית המתאימה על מנת לדרג את רמת דחיפות הליקוי.

מועצה אזורית עמק יזרעאל

בטיחות במוסדות חינוך

ה.2. ממצאים (המשך)

מומלץ לקבוע קריטריונים ומדרג של סוגי מפגעי בטיחות ודחיפותם ואת לוח הזמנים המחייב להסרתם. לצורך קביעת המדרג ניתן להיעזר בהנחיות משרד החינוך (ניהול שגרת בטיחות בבית הספר) שקובע לדוגמא, כי סיכונים כגון: בורות פעורים, גדר הנוטה ליפול, מעקה מתנדנד, מנורה שאחיזתה בתקרה התרופפה, חלון שזגוגיתו נשברה, תקרה בעלת לוחות אקוסטיים רופפים וכיוצא באלה, הם סיכונים שמחייבים פעולה מיידיית.

יודגש, כי השיקול הבלעדי לקביעת קדימות הסרת המפגע הבטיחותי צריך שיהיה בטיחותי-מקצועי וללא תלות בשיקולים תקציביים אירגוניים.

מומלץ, כי ממונה הבטיחות יהיה הגורם אשר יקבע הרשימה ואת הדחיפות לתיקון.

תגובת אגף הנדסה

הגדרת העדיפות נעשית על ידי מהנדס המועצה על פי שיקול דעת מקצועית ומסוכנות העניין.

- טבלת עבודות קיץ כוללת פירוט כגון: שם המוסד החינוכי, פירוט העבודה, סטטוס הביצוע, שם האחראי, אומדן ועלות ביצוע בפועל, עדיפות לביצוע העבודה (עדיפות א לביצוע שוטף, עדיפות אא לביצוע מיידי) וכו'.

- נכון ליום 31/1/2018, רשומים 350 עבודות ומהם כ- 13 עבודות לביצוע שלא במוסדות חינוך.

להלן פירוט העבודות לביצוע במוסדות חינוך:

נכון לתאריך 31/1/2018		
שיעור מסה"כ	פירוט	כמות
100%	עבודות בבתי ספר וגנים.	337
74%	עבודות בסטטוס בוצע.	247
2%	עבודות בסטטוס בביצוע	7
1%	עבודות בסטטוס לביצוע.	3
11%	עבודות ללא סטטוס מוגדר.	38
12%	עבודות בסטטוס - מוקפא.	40
19%	עבודות בעדיפות א.	65
79%	עבודות בעדיפות אא.	266
2%	עבודות ללא הגדרת עדיפות.	6

הביקורת מציינת לחיוב, כי מרבית העבודות הרשומות בוצעו על ידי אגף הנדסה.

ה.2. ממצאים (המשך)

ניתן להיווכח, כי בחלק מהעבודות לא הוגדר סטטוס ובחלק לא הוגדרה עדיפות. ומתוכם נמצאו 2 עבודות שהן, לדעת הביקורת, מסכנות את בטיחות הילדים כדלקמן:

1. הנגשת סביבה לילדה מוגבלת ראייה בבית הספר ויצו בנהלל הנמצאת בסטטוס לביצוע. בעקבות הערת הביקורת, בתאריך 31.8.2018 דיווח מנהל מחלקת אחזקה כי העבודה בוצעה.
2. פירוק אריחים מסוכנים + הסדרת טיח על הקיר בבית הספר ברמת דוד הנמצאת בסטטוס לביצוע. בעקבות הערת הביקורת, בתאריך 31.8.2018 דיווח מנהל מחלקת אחזקה כי העבודה בוצעה.

תגובת אגף הנדסה

הגדרת העדיפות נעשתה על ידי מהנדס המועצה ועל פי שיקול דעת מקצועי ומסוכנות הענין.

מומלץ לציין לכל עבודה את הדחיפות והלו"ז לביצועה. ובהקשר לתגובת אגף הנדסה, סבורה הביקורת, כי נכון יהיה אם ממונה הבטיחות, שהוא הגורם המקצועי בבטיחות, ייתן את חוות דעתו לגבי מסוכנות העבודה ודירוג דחיפותה לביצוע.

- נמצא, כי בטבלת העבודות לא מציינים את תאריך הקמת העבודה בטבלה ואת תאריך מועד סיומה או שינוי הסטטוס שלה. כלומר, לא ניתן לעקוב אחר משך הזמן הנדרש לביצוע העבודה ויעילות מחלקת האחזקה.
- על פי נתוני הטבלה עולה, כי ב-153 מהעבודות הרשומות צוינה עלות הביצוע בפועל. כלומר, ניתן להניח שהעבודה בוצעה ונסגר החשבון הסופי. מבדיקתנו עולה, כי ב-13 מהעבודות שבהם העלות בפועל נרשמה לא עודכן סטטוס העבודה ולא ברור אם הסתיימה.
- נמצאו 29 עבודות מתוך העבודות המסומנות ברמת עדיפות לביצוע אא (ביצוע מיידי) שלא בוצעו. מבין 29 העבודות הנ"ל, ב-18 מהן לא צוינה עלות הביצוע בפועל. כלומר, עבודות שסומנו ברמת עדיפות אא העלויות לסכן בטיחותית את התלמידים לא בוצעו.
- במטרה לייעל ולהבטיח מעקב הדוק ושוטף אחר תיקון ליקויים הנובעים הן מליקויי בטיחות עבודות שוטפות, מומלץ לנהל את המעקב באמצעות מערכת מידע ייעודית. המעקב במערכת הממוחשבת מאפשר עדכון מלא לגבי נתוני העבודות וכן מאפשר מעקב וקבלת התרעות לגבי אי ביצוע עבודות בזמן שתוכנן. מהנדס המועצה בתגובתו מסר, כי נבדקת רכישה של מערכת מידע ייעודית לאחזקה.

תגובת אגף הנדסה

המעקב ישתפר עם הכנסת תוכנת אחזקה.

ה.3. קריאות במוקד המועצה

- כאמור, חלק מפניות למוקד המועצה הן ממוסדות החינוך לגבי מפגעי בטיחות.
- הביקורת עיינה בדוח פניות שהתקבלו במוקד בשנת 2017 (עד ונכון לתאריך 19/9/2017), להלן פירוט:

• כמות הפניות שהתקבלו	-	1,158 (100%)
• כמות פניות שטופלו	-	1,112 (96%)
• פניות שלא טופלו,	-	46 (4%)
מתוכן פניות ממוסדות חינוך	-	.29

- להלן ניתוח של משך זמן הטיפול בפניות שטופלו (נכון לתאריך 19/11/17):

משך זמן הטיפול	כמות	שיעור מסה"כ
עד 3 ימים	514	46%
עד 5 ימים	118	11%
עד 7 ימים	100	9%
עד 10 ימים	69	6%
עד 12 ימים	49	5%
מעל 12 ימים	<u>262</u>	<u>23%</u>
סה"כ	1,112	100%

יצוין, כי חלק מקריאות המתקבלות במוקד אינן בנושא בטיחות. קיים קושי בניתוח מכיוון שלא ניתן לבחון את משך זמן הטיפול בהתייחס לחומרת המפגע שנמסר בקריאה והן מכיוון שלא ניתן לבחון את כמות הקריאות שהן מפגעי בטיחות.

אגף הנדסה בתגובתו מסר, כי רובן המכריע של הקריאות אינן בנושא בטיחות. כאמור לעיל, בשל הקושי לנתח את נתוני המוקד הביקורת אינה יכולה לאמת את תגובת אגף הנדסה.

כאמור לעיל, מומלץ לקבוע בנוהל של המוקד לציין את סוג המפגע (בטיחותי או אחר) ואת רמת דחיפותו על פי טבלת קריטריונים שיקבעו או לחלופין, ממונה הבטיחות, שהוא הגורם המקצועי, יקבל את הקריאות ויקבע את רמת הדחיפות לביצוע.

תגובת אגף הנדסה

המוקד אינו יכול ואינו מוסמך לקבוע את מידת הדחיפות והמסוכנות. מנהל מדור אחזקה בודק וקובע את הדחיפות לטיפול.

ה.3. קריאות במוקד המועצה (המשך)

- מבדיקת הביקורת עולה, כי מתוך 29 הפניות ממוסדות החינוך שלא טופלו (נכון לתאריך 19/11/17):

- 3 קריאות – התקבלו לפני 30 ימים ויותר.
- 9 קריאות – התקבלו לפני 10-29 ימים.
- 10 קריאות – התקבלו לפני 9-2 ימים.
- 7 קריאות – התקבלו לפני 0-1 ימים.

נמצא, כי חלק מהקריאות שהתקבלו הן, לדעת הביקורת, מפגעי בטיחות שדורשים טיפול מהיר ולהלן דוגמאות:

1. קריאה מבית ספר קישון בתאריך 16/8/17: "חוטי חשמל וטלפון מבולגנים באזור המחשב של המזכירה".
2. קריאה מבית הספר עמקים תבור בתאריך 10/9/17: "בביתן של השומר – עשוי שיפוץ ויש בטון שבולט – סכנת נפילה".
3. קריאה מבית הספר מרחבים בתאריך 14/9/17: "חוסר במכסה ביוב – קוטר 48".

הביקורת מציינת לחיוב, כי מרבית הקריאות שהתקבלו טופלו. עם זאת, יש לוודא כי קריאות בנושאי בטיחות ממוסדות חינוך ידורגו בעדיפות גבוהה ויטופלו בעדיפות מתאימה.

ה.4. דיווחי רכזי ביטחון בבתי ספר

- בהתאם לחוזר מנכ"ל בנושא ניהול שגרת הבטיחות בבית הספר, על רכז הביטחון הבטיחות והחירום בבית הספר להעביר בתחילת כל חודש, עד היום החמישי בחודש, דוח ביצוע חודשי לקב"ט מוסדות חינוך ברשות (להלן הקב"ט).

בין היתר, נדרש הרכז לדווח לגבי בדיקת בטיחות בית ספרית - איתור ליקויי או מפגעי בטיחות הגלויים לעין, אירועים חריגים, על תאונות ופציעות של תלמידים ועוד. מסקירה של טופס הדיווח החודשי אותו נדרשים רכזי הביטחון בבתי הספר למלא עולה, כי הוא אינו כולל סעיפי דיווח של: איתור ליקויים ומפגעי בטיחות הגלויים לעין, אירועים חריגים ודיווח לגבי תאונות ופציעות של תלמידים. ומשכך, נושאים אלו אינם בהכרח מדווחים על ידי רכזי הביטחון בבתי הספר.

מכיוון שבסיוור שערכה הביקורת בחלק ממוסדות החינוך נמצאו מפגעים שלא דווחו למוקד המועצה יהיה סביר להניח, כי ישנם מפגעי בטיחות שלגביהם לא התקבלה פניה במוקד המועצה והיא לא דווחה על ידי רכז הביטחון.

מומלץ לערוך את טופס הדיווח כך שסעיפים בנושא בטיחות יהיו בנפרד מנושאי ביטחון.

הקב"ט מסר בתגובה, כי הוא מקבל את המלצת הביקורת.

ה.4. דיווחי רכזי ביטחון בבתי ספר (המשד)

- לבקשת הביקורת, העביר הקב"ט לעיון הביקורת את דיווחי רכזי הביטחון של בתי הספר לחודש נובמבר 2017. להלן פירוט:

1. התקבלו 10 דיווחים מבתי הספר מתוך 24 בתי ספר הפועלים בתחום המועצה.
2. הדיווחים התקבלו באמצעות טופס בתכנת WORD שאינו חתום על ידי רכז הביטחון.
3. חלק מטופסי הדיווח לא מולאו במלואם.

הקב"ט מסר, כי רכזי הביטחון אינם מעבירים באופן שוטף דיווחים חודשיים, לעיתים אינם ממלאים את טופס הדוח כראוי ואינם חותמים.
לא נמצא נוהל סדור לגבי אופן הטיפול בדיווחים החודשיים המתקבלים מרכזי הביטחון.
הביקורת ממליצה לערוך נוהל כתוב שיסדיר את אופן הדיווח החודשי ובדיקתו.

קב"ט הביטחון מסר, כי הוא בודק כל דיווח ומוודא את תיקון הליקויים מול רכז הביטחון ומנהל בית הספר ובמידת הצורך באמצעות מחלקת האחזקה.
הקב"ט דיווח, כי בגלל העומס הקיים עליו בשל היקף מוסדות החינוך בתחומי המועצה והן בשל המטלות הרבות כגון: ביקורים שוטפים בכל מוסדות החינוך, עריכת הכשרות והשתלמויות לנהגים, למורים, למאבטחים בנושאים שונים כגון: עזרה ראשונה, כיבוי אש וכו', הוא אינו מספיק לנהל מעקב ראוי אחר דיווחי הרכזים ותיקון הליקויים.

לדברי הקב"ט, הוא משמש בתפקיד לכל מוסדות החינוך במועצה כולל מוסדות שאינם בבעלות המועצה. המדובר ב 122 מתחמי חינוך (94 מתחמי גנים ומעונות יום ו- 28 בתי ספר).

הקב"ט דיווח, כי קיים תקן של 1.5 משרות קב"ט במועצה כאשר הוא משמש במשרה מלאה ובחצי משרה משמש, כביכול, מנהל מחלקת הביטחון במועצה שהוא, אינו עוסק בפועל בנושא מוסדות החינוך.

במטרה לשפר את נושא הביטחון והבטיחות במוסדות החינוך, מומלץ:

1. לדרוש מרכזי הביטחון בבית הספר למלא את משימתם (שעליה, לדברי הקב"ט, משולם להם תוספת גמול של 6%) ולדווח באופן שוטף ומלא מידי חודש ולערוך מעקב אחר תיקון הליקויים שימצאו.
2. לבחון אפשרות לנהל את מערך המעקב והבקרה על הביטחון והבטיחות במוסדות חינוך באמצעות מערכת ייעודית שתאפשר, בין היתר, מתן התרעות.
3. לדרוש ממנהל מחלקת הביטחון, במסגרת חצי המשרה שלו כקב"ט, למלא משימות של קב"ט מוסדות חינוך.

ה.4. דיווחי רכזי ביטחון בבתי ספר (המשד)

- בחוברת לגנת המפורסמת באתר האינטרנט של המועצה נקבע, כי גנת נדרשת למלא דוח תאונה ולהעביר העתק למחלקת הביטחון לידי הקב"ט בנוסף למחלקת חינוך ולפיקוח.

מדברי הקב"ט עולה, כי הוא אינו עוסק בנושאי בטיחות במוסדות החינוך. לדבריו, במפגעי בטיחות מטפל ממונה הבטיחות והדיווחים בנוגע לתאונות בגנים מתקבלים אצל מזכירת אגף החינוך המטפלת בהעברת הדוח לביטוח ולמחלקת האחזקה. **כלומר, הוראות המועצה בנוגע לדיווח על תאונות הקורות בגני הילדים אינם מיושמות במלואן והדיווחים אינם נשלחים לקב"ט לצורך תחקור האירוע כנדרש. הביקורת סבורה, כי יש ליישם את הוראות הדיווח במלואן וליידע את קב"ט מוסדות החינוך בנוגע לתאונה וזאת, על מנת לאפשר לקב"ט לתחקר את האירוע ולהסיק את המסקנות הנדרשות לגבי מניעת התרחשות התאונה בעתיד.**

- מבדיקת הביקורת עולה, כי דיווחים לגבי תאונות ילדים ותלמידים במוסדות חינוך מתקבלות אצל מזכירת אגף החינוך ומועברים למנהלת החשבונות האחראית על נושא הביטוח. דוחות התאונות מתויקים בקלסר ונשמרים בארכיון האגף. מזכירת אגף החינוך בוחנת את מהות התאונה ובמידה ועל פי שיקול דעתה המדובר באירוע חריג, היא מודיעה למנהלת האגף ולמנהל המחלקה הרלוונטית.

הביקורת נוכחה, כי מזכירת האגף לא שמה דגש על תאונות שיתכן שקרו בשל מפגע בטיחותי שיש לתחקרו ובמידת הצורך לתקנו. לא נמצא נוהל כתוב המסדיר את אופן הטיפול בדיווחים על תאונות המתקבלות ממוסדות חינוך.

מסריקה של תיק דוחות תאונות שהתקבלו אצל מזכירת האגף בשנת תשע"ח, נמצאו מקרים שיתכן שנגרמו בשל מפגע בטיחותי והם לא נבדקו ותוחקרו כראוי. להלן פירוט:

תאריך	המוסד החיוכי	פירוט
8/11/17	גן אלון - הסוללים	ילדה נפלה מנדנדה ושברה יד
27/10/17	גן החורש - הסוללים	ילדים הפילו על ילדה שולחן או מוט ברזל בחצר הגן
27/10/17	גן החורש - הסוללים	ילדה נפלה על חפץ בחצר ונחתכה במצח.
24/10/17	דמוקרטי בעמק - נהלל	דחפו ילד מחלון נמוך והרגל נחתכה מאלומיניום
27/9/17	רעים - שמשית	ילד הלך לשחק במגרש הספורט ונפל עליו שער על הראש, קיבל סחרחורת והקיא.
24/9/17	בי"ס - שדה יעקוב	בעת משחק במתקן טבעות בשעת הפסקה, תלמידה החליקה ונפלה על ידה.

יש לערוך נוהל סדור לטיפול בדיווחים המתקבלים ממוסדות חינוך. בין היתר, על הנוהל לקבוע את הגורמים האמורים לתחקר תאונות שיתכן שנגרמו בשל מפגע בטיחותי.

לאור הערת הביקורת דיווחה מזכירת אגף החינוך, כי העבירה את המקרים שנדגמו לעיל לבדיקתו של קב"ט מוסדות חינוך. **נכון ליום 17/12/2017, טרם התקבל דוח בדיקה שבוצע.**

1. ביטוח

1.1. כללי

- ביטוח תאונות אישיות לילדים בתחום המועצה מהווה נדבך נוסף בשמירה על ביטחונם של הילדים בהיבט הטיפול בילד/ה שנפגעו בשל מפגע בטיחותי.
- משיחה עם חשב אגף החינוך דווח, כי כל ילדי המועצה מבוטחים בביטוח תאונות אישיות מלידה ועד גיל 18.
- מרבית הילדים מבוטחים בביטוח שרוכשת המועצה, במקרים כגון בעלות אחרת על מוסד חינוכי או רצון הישוב, הביטוח נעשה על ידי הבעלות או הישוב.

2.1. ממצאים

- בבדיקתנו נמצא, כי חשב אגף החינוך מנהל טבלת אקסל למעקב אחר עריכת הביטוח לילדים ותלמידים בתחומי המועצה.
- בסקירת הביקורת נמצאה, פוליסת ביטוח תאונות אישיות של חברת איילון חברה לביטוח בע"מ לתקופה 1/9/2017 – 31/8/2018 שנרכשה על ידי המועצה.
- להלן עיקרי הפוליסה:

- מספר המבוטחים 11,300.
- מספר ילדים בגילאי חוק לימוד חובה 3-18 – 10,000.
- מספר הילדים מלידה עד 3 המטופלים על ידי הרשות המקומית ו/או ע"י משרד התמ"ת ו/או משרד הכלכלה – 1,300.
- המבטח ישלם תגמול תאונות אישיות:

1. לתלמיד הנכלל בחוק לימוד חובה בגילאי 3-18 (כיתה י"ב כולל) שנגרם עד 18 (כיתה י"ב כולל) שנגרם לו נזק גופני שאירע במקום כלשהו בשטח מדינת ישראל והשטחים המוחזקים, בכל שעה משעות היממה בין קשר לפעילות המוסד החינוכי שיש ובין אם לא.
2. תלמיד השוהה במסגרת משפחתונים ו/או מעונות יום, המטופלים על ידי הרשות המקומית ו/או תאגיד עירוני בגיל לידה עד 3 או מעל 18 שנכללים במפורש בביטוח בפוליסה זו, שנגרם לו נזק גופני שאירע אך ורק בעת שהנפגע היה במוסד החינוכי וכן בדרך הישירה מביתו למוסד החינוכי ו/או בחזרה לביתו.

- תנאי הפוליסה:

1. פוליסה לביטוח תאונות אישיות לתלמידים – מהדורה 2017.
2. פוליסת ביטוח לתלמידים השוהים במשפחתונים/במעונות יום המופעלים על ידי רשויות מקומיות ו/או רשויות חינוך מקומיות ו/או תאגידים עירוניים (רק בישראל) – מהדורה 2017.
3. פוליסה לביטוח תאונות אישיות לתלמידים השוהים במשפחתונים/במעונות יום מופעלים על ידי תאגידים שאינם עירוניים (רק ישראל) – מהדורה 2017.

2.1. ממצאים (המשך)

מפירטי הפוליסה עולה, כי:

- ילדים מגיל לידה ועד גיל 3 שאינם שוהים במעונות יום אינם מבוטחים.
- ילדים מגיל לידה עד 3 מבוטחים רק בשעות בהם הם שוהים במוסד החינוכי או בדרך אליו ובחזרה ממנו בלבד.

מומלץ לבחון את נושא ביטוח תאונות לילדים בגילאי לידה-3 במשך כל היממה.

- לדברי החשב, במקרים בהם הביטוח נערך על ידי גורם חיצוני הוא דורש לקבל העתק מפוליסת הביטוח.
נכון ליום 2/11/2017, טרם התקבלו העתקים מפוליסות ביטוח מ: ויצו נהלל, ישיבת תקוות יעקוב, חנתון, שמשית ותמרת(רק ילדים מלידה-3).

בעקבות הערת הביקורת, ביום 2/11/17 נשלחו בקשות לגורמים לעיל לקבלת העתקי הפוליסות.
להלן נתוני פוליסות תאונות אישיות שהתקבלו לבקשת חשב אגף החינוך:

- אישור ביטוח לילדים השוהים במעונות יום בפוליסה לביטוח תאונות אישיות לתלמידים השוהים במשפחתונים/במעונות יום המופעלים על ידי תאגידים שאינם עירוניים, באמצעות חברת הביטוח של החברה למשק וכלכלה סוכנות לביטוח (1992) בע"מ באילון חברה לביטוח בע"מ בישובים **שמשית ותמרת**.
- פוליסות ביטוח תאונות אישיות של הפניקס חברה לביטוח ל-8 ילדי גן רימון, ל-6 ילדי גן ניצנים ול-12 ילדים בגן גפן בישוב **חנתון**, לשנת הלימודים תשע"ח.

- **עד כה טרם התקבלו כל העתקי פוליסות הביטוח הנדרשות.**